Horizon.*taal*

Jaargang 36 nummer 215 September-Oktober 2005

Op zoek naar de ideale taal: p.4 – Esperanto-strips: p.9
Esperanto-cursussen in Vlaanderen: p.22

HORIZONTAAL

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 36ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizon.taal@skynet.be
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 20,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06;

Redactie:

Lode Van de Velde

Medewerkers:

Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, André Ruysschaert, Emiel Van Damme, Agnes Geelen, Ivo Durwael, e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het bijkomend BTW-tarief van 21%.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

Redactioneel

Een dik nummer, dus een grotere inhoudsopgave, betekent een kleinere redactioneel... eigenlijk geen probleem, want ik had toch niet zó veel inspiratie...

Wat me wel opvalt, is dat Vlaanderen het goed doet in de wereld: eerst wordt een roman van de Christiaan Declerck verkozen tot *Roman van het jaar*; daarna krijgt het Esperantotijdschrift MONATO, (uitgegeven door onze eigenste Vlaamse Esperantobond) een prijs. Proficiat dus aan alle betrokkenen!

Ook Movado sen Nomo is 25 jaar geleden begonnen in Vlaanderen en blijft van zich laten horen!

Maar eerst volgt nu een artikel over het Sanskriet en - zoals beloofd in het vorige nummer - een overzicht van strips in het Esperanto.

Ten slotte geeft het september/oktober-nummer gewoontegetrouw een overzicht van de Esperantocursussen in Vlaanderen: doen, zou ik zeggen!

Lode Van de Velde

Inhoud

Gefascineerd door talen en vooral etymologie, kom je uiteraard al snel in aanraking met Latijn en Grieks, maar ook met het Sanskriet. De perfecte taal, zoals het woord zelf zegt. "Zal ik dan maar Sanskriet leren?", dacht ik bij mezelf, in de hoop verklaringen te vinden voor bepaalde woorden in onze talen... want van het Sanskriet wordt wel eens gezegd dat het 'de taal van de goden' is, 'de moeder aller talen'... Hoe zit het nu juist met die mysterieuze taal?

De oudste taal...

Doordat het Hebreeuws de taal was van het Oude Testament, werd in Europa aangenomen dat het Hebreeuws de moeder aller talen was, mede door religieuze overtuiging. Maar met de ontdekking van het Sanskriet, met geschriften die gedateerd zijn tot 1000 V.C, moest het Hebreeuws zijn bevoorrechte plaats afstaan. Maar ook het Sanskriet is niet de oudste geschreven taal: nog later werden Hittitische geschriften ontdekt, die nóg ouder bleken dan het Sanskriet: namelijk 1700 V.C.

Toch wordt het Sanskriet wordt nog steeds 'de moeder aller talen' genoemd. En inderdaad, er zijn verschillende woorden uit Indo-Europese talen ook in het Sanskriet terug te vinden. Het gaat hier voornamelijk om telwoorden, benamingen van familieleden en enkele diernamen (zoals 'hond' en 'gans', twee van de eerste door de mens getemde dieren). Dingen dus die toen tot de basisconversatie behoorden.

Er zijn verschillende overeenkomsten te vinden tussen het Grieks, het Latijn en het Sanskriet. Het Sanskriet ligt qua grammatica nogal dicht bij de Romaanse talen en qua woordenschat bij de Germaanse talen. Toch is na onderzoek gebleken dat het Sanskriet niet de voorloper van het Latijn of het Grieks is, maar meer een zustertaal, zoals het Duits en het Engels zustertalen zijn van het Nederlands. Alledrie zijn ze geëvolueerd uit de zogenaamde Proto-Indo-Europese (PIE) taal, waarvan helaas geen geschriften terug te vinden zijn. Dit komt doordat de schrijfsystemen pas ontwikkeld werden nadat het PIE evolueerde naar het Sanskriet, Oud-Grieks, enz. Veda's in het Sanskriet werden bijvoorbeeld al duizenden jaren mondeling overgeleverd alvorens deze op schrift gesteld werden met het Devanāgarī. De sprekers van het PIE zouden op het einde van de Neolitische tijd en het begin van het Bronzen tijdperk geleefd hebben.

Het Sanskriet is dus niet de moeder der talen, maar een taal naast het Latijn, het (Oud) Grieks en andere talen. Wat het Hittitisch betreft, formuleert een belangrijke nieuwe theorie, de zogenaamde Indo-Hittitische theorie, dat de Anatolische talen (waaronder het Hittitisch) zich omstreeks 7000 V.C. van een vroeger stadium van de PIE taal hebben afgesplitst.

Zie ter verduidelijking onderstaand schema[1]:

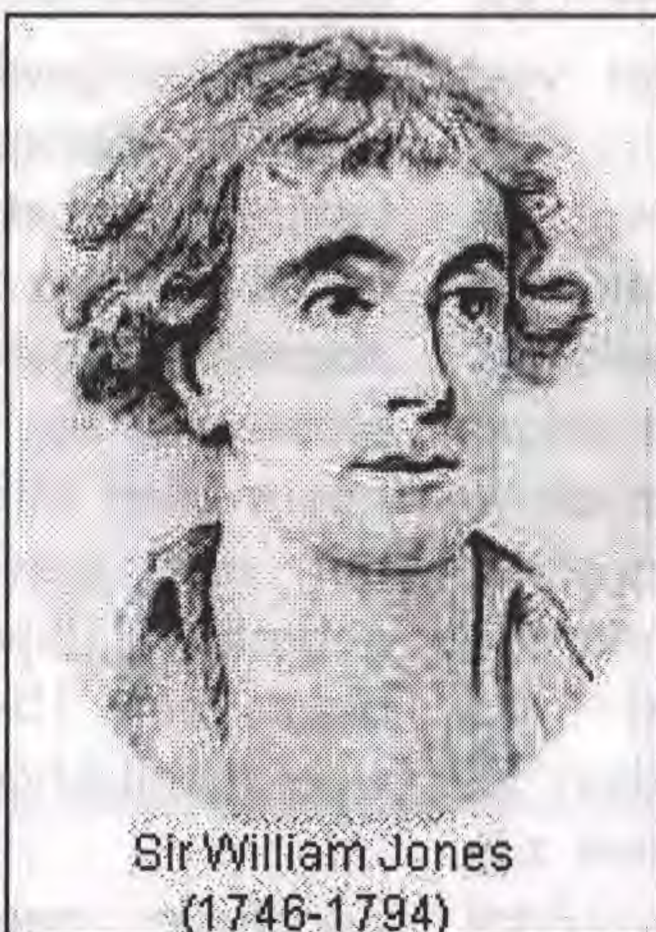
De perfecte taal?

Het woord sam.skr.ta betekent 'zuiver, goed samengesteld, compleet-gemaakt, geperfectionaliseerd' als antoniem voor 'vulgair, alledaags' (Prakr.ta). De taal Sanskriet

(sam.skr.tā vāk), letterlijk de 'perfecte taal', is wel degelijk een 'hogere' taal: geschikt voor wetenschappelijke en religieuze gesprekken, dit in tegenstelling tot de gewone 'volkstaal'. Voor de oude Indiërs was ze dan ook de taal van de Goden. Er zijn slechts weinig moedertaalsprekers van het Sanskriet; andere bronnen spreken dan weer over een dode taal, maar in elk geval bleef de taal goed behouden: de Indische brahmanen gebruikten het Sanskriet nog tot in de 20e eeuw, zoals ook het Latijn in Europa nog heel lang door de geestelijken gebruikt werd.

De grammatica werd omstreeks 1300 V.C. door Pān.ini beschreven in de zogenaamde As.t.ādhyāyī en was de kortste en toch volledigste grammatica ter wereld: ze omvatte slechts 4000 korte verzen.

De Britse filoloog Sir William Jones (1746-1794) was een pionier wat betreft de studie van het Sanskriet. Hij heeft de Indische cultuur (geschiedenis, taal, cultuur en literatuur) in Europa geïntroduceerd na zijn verblijf van 11 jaar in Indië. Zijn bewondering voor het Indische gedachtengoed en de cultuur was grenzeloos. Hij was ook één van de eersten om te concluderen dat het Sanskriet van dezelfde bron als het Latijn en het Grieks moest komen.

Sir William Jones (1746-1794)

Hij zei in 1784: "Het Sanskriet, hoe oud ook, heeft een grote overeenkomst met het Grieks en met het Latijn, zowel in wortels van werkwoorden als grammaticale vormen, groter dan door toeval zou kunnen zijn ontstaan; de overeenkomst is zo groot dat geen taalkundige ze alle drie zou kunnen onderzoeken, zonder te geloven dat ze dezelfde oorsprong hebben, welke oorsprong waarschijnlijk niet meer bestaat. Er is eenzelfde reden, hoewel niet zo sterk, om aan te nemen dat ook het Gotisch en het Keltisch dezelfde oorsprong hadden, hoewel ze vermengd zijn met andere idiomen; ook het Perzisch zou bij deze familie kunnen horen."

Ziehier enkele kenmerken van het Sanskriet:
- De taal is systematisch opgebouwd, zodat ze bijna alle (ook primordiale) klanken die door de menselijke mond gemaakt kunnen worden, in zich opneemt: ze bevat 48 fonemen (klanken).
- De woordenschat is groot en de grammatica is zo flexibel (en context-onafhankelijk) dat de woorden zonder problemen samengevoegd kunnen worden om alle mogelijke nuances en ideeën uit te drukken.
- Alle denkbare werkwoordsvormen kunnen gemaakt worden, zoals bijvoorbeeld de 'toekomstige intentionele wijs in het verleden' [was van plan om te gaan doen], of het 'heden dat doorloopt in de toekomst'.
- Verder bevat het Sanskriet een groot aantal abstracte, technische en filosofische begrippen die niet in andere talen bestaan.

Er is zelfs onderzoek - o.a. door de NASA[2] - om het Sanskriet te gebruiken als (basis voor een) computertaal; juist omwille van zijn volmaakte syntax en kleine foutmarge, d.w.z. weinig kans tot interpretatiefouten!

Weg met het Esperanto?

Voor wetenschappers, en in het bijzonder taalkundigen is het Sanskriet dan ook 'hemels': de woordbouw en grammatica zijn ingenieus. Zowel filosofen als linguïsten zouden het Sanskriet moeten bestuderen omwille van zijn structuur en gedachtengoed. Maar hoe zit het met het 'gewone' volk? Zou iedereen dan maar gewoon Sanskriet leren, om het talenprobleem in de wereld op te

lossen?

Helaas is dit niet zo eenvoudig: het Sanskriet heeft 8 naamvallen... en wij vinden de 4 naamvallen in het Duits en de 6 naamvallen in het Latijn al moeilijk, laat staan de vervoegingen van de werkwoorden in het Latijn, wat in het Sanskriet nog uitgebreider is. Ik ben een man van het volk, en mijn eerste reactie is hierbij: "Het is goed precies te zijn, maar zijn daarvoor zoveel naamvallen en verbuigingen nodig? Wij kunnen ons in het Nederlands toch ook prima uitdrukken?"

In Europa zijn het Frans, Spaans, Portugees, Italiaans, Catalaans, Roemeens en Provençaals uit het Latijn voortgekomen. Van al deze talen heeft nog enkel het Roemeens 5 naamvallen overgehouden - mogelijk ook door Slavische invloed? Uit de andere talen zijn ze op natuurlijke wijze verdwenen[3]. Ook bij de 16 Germaanse talen zijn niet veel naamvallen overgebleven.

Verder is ook het schrijfsysteem van het Sanskriet - althans voor ons - ingewikkeld. Waar wij voor elke letter een apart teken hebben (een heel economisch systeem als je het mij vraagt); wordt het Sanskriet geschreven door middel van het zogenaamde Devanāgarī-schrift, gebaseerd op lettergrepen. Devanāgarī heeft bovendien 33 medeklinkers (aangeblazen medeklinkers zijn betekenisonderscheidend!) en een 17-tal 'klinkers' (5 korte, 4 lange, 4 tweeklanken en 4 halfklinkers). Een lettergreep wordt gevormd door de combinatie van één (of meerdere) medeklinker(s) met een klinker, of bestaat uit een losse klinker. Zo kunnen een duizendtal lettergrepen, en dus ook verschillende tekens voorkomen, die uiteraard wel volgens een logisch systeem gemaakt worden, maar het zal toch veel oefening vergen om dit onder de knie te krijgen. Dan is het Koreaans of Japans schrijfsysteem (zonder de Chinese tekens) toch eenvoudiger. Hierbij komt nog eens dat de woordstammen aan veel veranderingen onderhevig zijn.

Een paradox?

Al deze overpeinzingen roepen bij mij de volgende vraag op: **"Is de perfecte taal misschien niet de ideale taal?"**
Wel, dit hangt ervan af. Wat het schrift betreft, is het in principe slechts een kwestie van gewoonte. Voor ons is het Devanāgarī-schrift ongewoon en ingewikkeld, dus moeilijk. Omgekeerd zal iemand die het Latijnse alfabet niet kent, daar op zijn beurt moeilijkheden mee hebben. Wat de naamvallen betreft, zal dit waarschijnlijk geen probleem zijn voor iemand die dezelfde naamvallen in zijn moedertaal heeft. En wie het niet gewoon is om voorzetsels te gebruiken (bijvoorbeeld Finnen die in de plaats een 15-tal naamvallen hebben), zal weer moeilijkheden met voorzetsels hebben.

Conclusie: geen enkele moedertaal is té ingewikkeld of té moeilijk. Die leer je gewoon vanaf de geboorte. Maar voor het leren van

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ	ए	ऐ	ओ	औ	अं	अँ	अः	ऌ	ॡ
a	ā	i	ī	u	ū	ṛ	ṝ	e	ai	o	au	aṅ	aṃ	aḥ	ḷ	ḹ
[ʌ]	[aː]	[i]	[iː]	[u]	[uː]	[r̩]	[r̩ː]	[eː]	[aːi̯]	[o]	[aːu̯]	[aŋ]	[ə̃]	[əh]	[l̩]	[l̩ː]
प	पा	पि	पी	पु	पू	पृ	पॄ	पे	पै	पो	पौ	पं	पँ	पः	पॢ	पॣ
pa	pā	pi	pī	pu	pū	pṛ	pṝ	pe	pai	po	pau	paṅ	paṃ	paḥ	pḷ	pḹ

Bovenste rij: de klinkers in het Sanskriet, wanneer ze voorkomen als afzonderlijke lettergreep.
Onderste rij: de klinkers toevoegd bij de klank 'p' (met 'pa' als basislettergreep).

een andere taal, zal veel afhangen van wat je moedertaal is (en eventuele andere gekende talen).

Dus moeten we, om bovenstaande paradox op te lossen, even beide begrippen gaan definiëren:
- de perfecte taal: "de taal met het hoogst uitdrukkend vermogen; de meest precieze taal; die weinig tot geen misverstanden mogelijk maakt"
- de ideale taal: "de taal die door iedereen, onafhankelijk van de moedertaal, op een snelle en eenvoudige manier te leren is en die in staat is alle mogelijke menselijke gevoelens en ideeën weer te geven"

Ik denk dat hier het Sanskriet wel een perfecte, maar niet een ideale taal is. Wat betreft de ideale taal, denk ik onvermijdelijk aan het Esperanto, hoewel ook daar tegenargumenten mogelijk zijn. Bijvoorbeeld: het Esperanto heeft 2 naamvallen, wat dan weer bewijst dat het Esperanto, hoewel een eenvoudige taal, ook weer geen simplistische taal is, zoals soms minachtend gesteld wordt. Wat hierbij wel in zijn voordeel pleit, is het feit dat de woordstammen altijd en overal ongewijzigd blijven. Dit in tegenstelling tot andere talen die rijk zijn aan verbuigingen en naamvallen (Fins, Latijn, Russisch, ...).

De accusatief werd in het Esperanto voornamelijk ingebouwd om de woordvolgorde vrij te houden, aangezien niet alle talen ter wereld de SVO[4]-structuur hebben. Dit is dus een duidelijk teken van Zamenhof om rekening te houden met andere dan Europese talen. Toch wordt het Esperanto wel vaker verweten te Europees te zijn. Ik zou dit willen nuanceren en ietsje anders willen formuleren: het Esperanto is eigenlijk Indo-Europees. Het logische systeem van telwoorden en de grenzeloze combinatiemogelijkheden van woordstammen onderling en met voor-en achtervoegsels doet ook aan het Sanskriet denken, en is terug te vinden in verschillende Aziatische, maar ook het Semitische talen.

Verder is het Esperanto heel economisch met zijn woordenschat: met een duizendtal taalelementen kunnen moeiteloos tienduizenden woorden gemaakt worden. Dit is tegenstelling tot andere talen, waar een woordenschat van 1000 woorden niet veel

meer is dan een basiswoordenschat. Dit maakt het Esperanto dan ook sneller te leren dan een andere taal.

Ook wat betreft de werkwoorden hoeft het Esperanto niet onder te doen voor het Sanskriet of het Latijn: met een logisch systeem kunnen op heel eenvoudige wijze 35 basiswerkwoordsvormen gemaakt worden; met nog 15 minder gebruikte, doch valide vormen, zijn dat er al gauw 50. Niet mis dus! Het Esperanto werd trouwens al onderzocht als intermediaire taal bij computervertalingen, ook weer omwille van zijn grote precisie en geringe ambiguïteit.

Besluit

Iemand die veel tijd heeft en interesse in filosofie en taalkunde, kan zich enorm verrijken door het Sanskriet te studeren. Doch, heb je iets minder tijd, leer dan het Esperanto: logisch, fonetisch, veel makkelijker en sneller te leren.

Toegegeven, je kan er nog niet in eender welke winkel mee terecht (met het Sanskriet trouwens ook niet), maar je kan het in meer dan 100 landen gebruiken: bijvoorbeeld door gratis te logeren bij Esperanto-sprekers of door deel te nemen aan congressen en festivals. Zo kun je jezelf verrijken door gewoon met Japanners, Afrikanen, Israeliërs te spreken die voor de verandering eens niet in een hotel werken, maar gewoon door op bezoek te gaan bij die mensen thuis! Of door literatuur te lezen van overal ter wereld die niet naar het Nederlands vertaald is.

Ook qua grammatica is het Esperanto interessant: ze steekt zó logisch ineen, dat je ook meer inzicht krijgt in de grammatica van andere talen, zelfs in je moedertaal! Zelf ken ik al Esperanto; maar ik hoop dat ik ooit tijd zal hebben om het Sanskriet volledig te leren... maar ja, zo veel talen, zo weinig tijd...

Lode.

[1]Schema volgens de Indo-Hittitische theorie; alle geraadpleegde bronnen plaatsen de Anatolische talen (nog steeds) onder de Indo-Europese talen; het is dan ook slechts een theorie. De volledige waarheid zal nooit gekend zijn.

[2]zie o.a.: http://www.gosai.com/science/sanskrit-nasa.html

[3]de restanten van naamvallen niet meegerekend, zoals 'ik-mij', 'hij-hem' enz.

[4]SVO, van het Engels Subject-Verb-Object (Onderwerp, Werkwoord, Lijdend voorwerp)

Bronnenlijst:

- *De Grote Taalatlas* (1999), onder redactie van B. Comrie e.a., Schuyt&Co, Haarlem
- Michael Coulson (1992), *Teach Yourself Sanskrit*, Hodder & Stoughton, London
- Nicoline van der Sijs (2004), *Hondsdraf. Waar komen onze woorden vandaan?*, Sdu Uitgevers, Den Haag
-

Internet:

- http://acharya.iitm.ac.in/sanskrit/lessons/Devan/intro.html
- http://encyclopedia.learnthis.info/s/sa/sanskrit.html
- http://hinduwebsite.com/general/hittite.htm
- http://www.atributetohinduism.com/Sanskrit.htm
- http://www.dbnl.org/tekst/bree001hist01/bree001hist01_0008.htm
- http://www.omniglot.com/writing/sanskrit.htm
- http://www.answers.com/topic/proto-indo-european
- wikipedia/vikipedio

Zoals beloofd in het vorig nummer van Horizontaal, bij het artikel over de originele literatuur in het Esperanto, volgt nu een lichter stukje leesvoer, namelijk de strips in het Esperanto.

Een overzicht krijgen van originele in het Esperanto verschenen strips is eerder moeilijk, omdat deze heel verspreid en onregelmatig verschijnen in Esperanto-tijdschriften, vooral wat betreft de kortere strips van bijvoorbeeld 3 kadertjes. Er verschijnen namelijk evengoed in Japan als in Israël als in Zuid-Amerika Esperanto-tijdschriften, die alle korte strips zouden kunnen bevatten, doch die niet allemaal tot hier doordringen.

1. Originele strips in het Esperanto

Eén van de leukste is misschien **La aventuroj de Superzam** (= de avonturen van Superzam, dit laatste is een samentrekking van uiteraard 'superman' enerzijds en Zamenhof - uitvinder van het Esperanto - anderzijds).

Deze korte strips verschenen in het Britse jongerentijdschrift *Kial ne?* in de jaren '70 en getuigen van enige zelfrelativering.

Naast deze parodie op Superman, verschenen nog hier en daar korte strips, zoals **Tentaklo** in het tijdschrift *Kontakto*.

Volledig originele Esperantostrips, dus geen parodieën, werden getekend door Serge Sire: *Noktoj* (nachten) en *Rejn-Or'* (Rijn-Goud). Deze verschenen eveneens in de jaren '70 in het satirische tijdschrift *La Kancerkliniko* (De Kankerkliniek). Serge Sire is nog steeds actief: tegenwoordig publiceert hij in het tijdschrift *Volapug'* (www.volapug.net), dat ook een papieren versie heeft.

Arnau Torras verscheen reeds in verschillende tijdschriften: zoals *La Kancerkliniko*, jongerentijdschriften en nu ook in *Volapug'*. Van hem verschenen reeds 5 heuse stripalbums, die de avonturen van een levensgenieter-kunstenaar uitbeelden, en die zich vaak, doch niet altijd, in de Esperantobeweging afspelen. Zijn stijl is wel slordig en de strips puilen vaak uit van tekst, maar toch is hij populair; zijn werk is te vergelijken met het soort 'underground'-strips.

Eerder voor kinderen hebben we het mooie verhaal **La arbo kiu forkuris** van Martin Burkert. Dit bestaat uit grote kleurentekeningen van telkens één bladzijde met onderaan een regeltje of twee tekst: tweetalig in het Esperanto en Japans. Hij heeft ook jarenlang de tijdschriften van TEJO (de wereld-jongeren-esperanto-vereniging) verfraaid met zijn papegaai **Pepo**, die tevens de mascotte van TEJO werd.

Een dagblad-achtige strip is **Gogo, la testudo,** van Martin Weichert, een satire op de Esperantobeweging en die verscheen in verschillende Esperantotijdschriften, voornamelijk in Duitsland.

2. Vertalingen naar het Esperanto.

Hiervoor hoeven we niet ver te zoeken: Suske en Wiske verschenen enkele jaren geleden in het Esperanto onder de naam **Cisko kaj Vinjo**, met het avontuur *La Brusela Bubo* (het Kregelige Ketje).

Verder mogen we **Asteriks** en **Tinĉjo** (Kuifje) natuurlijk niet vergeten. Van *Asteriks* verschenen 5 titels in het Esperanto (een 6e is in voorbereiding); van *Tinĉjo* verschenen

slecht 3 albums. Nieuw is de vertaling van een strip van **Guust Flater**, zie hiervoor de recensie ná dit artikel.

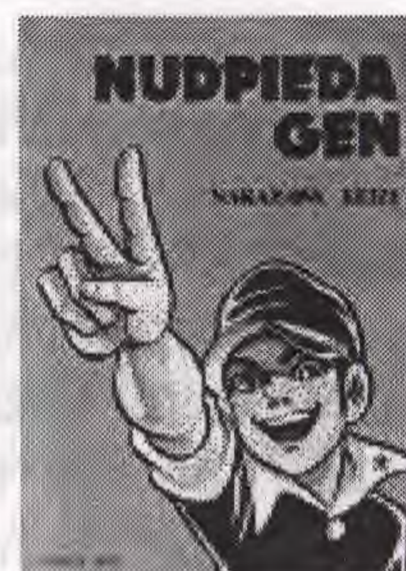
Meer naar het Oosten, vinden we in Duitsland 4 delen van de *Max und Moritz-reeks* (**Maks kaj Moric** in het Esperanto) van Wilhem Busch en 2 delen van Der Struwwelpeter (**Hirthara Petro**) van Heinrich Hoffman.

Uit het Hongaars hebben we 3 strips van Tibor Cs. Horváth: **La filoj de l'ŝtonkora homo, Steloj de Eger** en **La Faraono**.

In Rusland verschenen in 1989 drie historische strips, die 100 jaar Russische revolutie uitbeelden: **1825: Komploto, 1905: Prologo** en **La Rusa Revolucio de 1917**.
Vanuit China zijn voornamelijk kinderboekjes in het Esperanto verschenen. Tekeningen bestrijken meestal een volledige pagina en onderaan wordt het verhaal - vaak een fabel - verteld.

Voor de manga-liefhebbers kunnen we volgende twee vertalingen uit het Japans vernoemen:

Nudpieda Gen (blootvoetse Gen) van Nakazawa Keizi (1985), een anti-oorlog-verhaal over de kernbom en haar gevolgen tijdens de tweede Wereldoorlog.

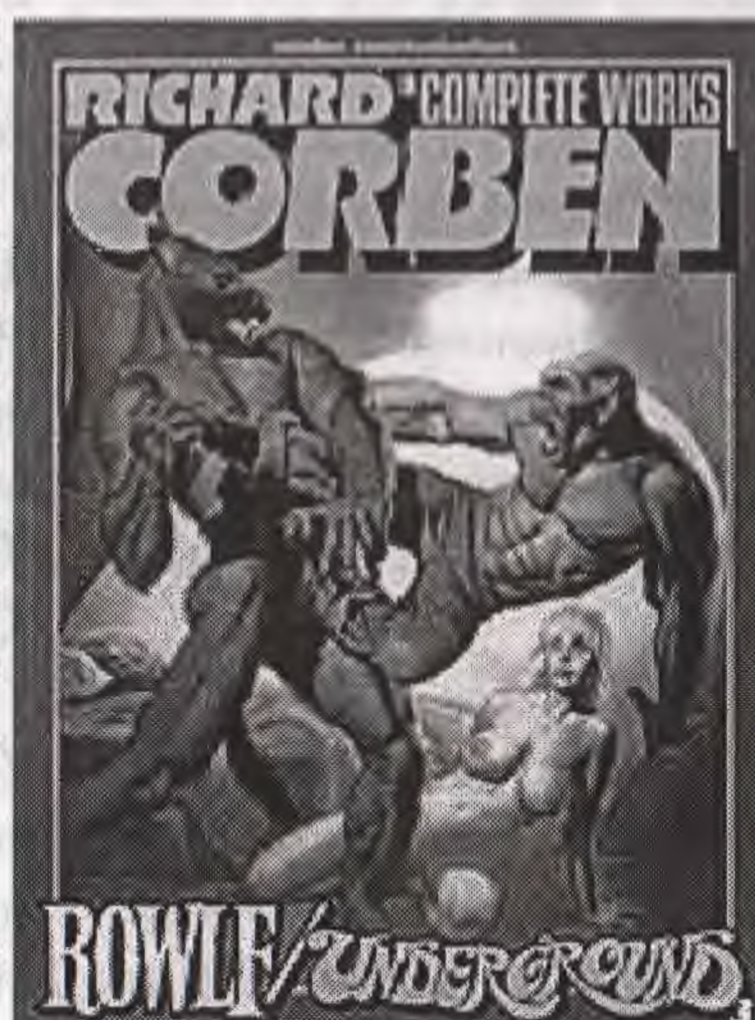
La flambirdo (De vuurvogel) van Tezuka Osamu, die ook wel de vader van de manga genoemd werd, verscheen in 2001.

Tenslotte hebben we uit het Engels **La Bildstria Gvidlibro al Genetiko** (zie foto hiernaast): een geïllustreerde, humoristische inleiding tot de genetika, zowel voor kinderen als volwassenen.

3. Niet-Esperantostrips

Er is tenminste één strip waarin het Esperanto meespeelt, doch die niet door de Esperantobeweging gemaakt werd - en er zelfs vrijwel onbekend is: **Rowlf**, een fantasy-reeks waarin groene, vijandige monsters Esperanto spreken en de 'goeden' Engels.

Naar eigen zeggen heeft de tekenaar Corben voor het gebruik van het Esperanto als taal van de agressor inspiratie gevonden in de manoeuvres van het Amerikaanse leger waarbij het Esperanto werd gebruikt als taal van de tegenstanders.

Lode

(Volgende recensie werd uit het Esperanto vertaald en verscheen oorspronkelijk in het tijdschrift MONATO.)

Toen ik jong was - in de jaren zestig - kocht ik elke week in de winkel mijn exemplaar van het jeugdtijdschrift "Robbedoes". En zonder uitzondering bladerde ik telkens opnieuw naar die pagina met het nieuwste avontuur van Guust Flater, het redactiehulpje dat altijd welwillend is, maar evenzeer altijd alles verknoeit en de woede van zijn collega's opwekt... Het avontuur was telkens slechts een strip van een halve pagina, bestaande uit slechts enkele plaatjes, maar voor mij was het het hoogtepunt van het tijdschrift.

Het doet me dan ook veel plezier te zien dat na bijna 50 jaar, Guust Flater teruggekomen is, nu onder de naam "Gastono Lafuŝ". Zijn naam is veranderd, maar niet zijn gedrag! De Guust Flater die ik kende, was feitelijk een vertaling van de originele Franse Gaston Lagaffe, die nadien half Europa veroverde onder de namen Vakse Viggo (Denemarken), Viggo (Noorwegen), Gaston (Zweden), Niilo Pielinen (Finland), Gaston el Gafe (Spanje), Sergi Grapes (Catalonië), Viggó Vidutan (IJsland) en Sjapsjal Gazi (Turkije).

Het nieuwe album "Gastono 1" verzamelt een veertigtal van zijn verhalen, maar ondanks het feit dat ze bijna 50 jaar oud zijn, geven ze geenszins een ouderwetse indruk. Afgezien van de oude schrijfmachine die Gaston "succesvol" herstelde voor zijn baas, ziet de huidige redactie van bijvoorbeeld Monato er nog geheel hetzelfde uit!

Het boek is perfect gedrukt en ingebonden en de vertaling van Dávid Hromada (Frankrijk) is onberispelijk.

Paul Peeraerts

Franquin kaj Jidéhem: Gastono 1. Uitgegeven door Espéranto-Jeunes, Parijs, 2005.
48 pagina's. ISBN 2-9524-120-0-6.

Prijs bij FEL: www.retbutiko.net: 7,50 euro + verzendingskosten.

Ziehier het verslag van de voorjaarsreis die Jean Codjo maakte naar Benin: ter herdenking van Henning Hauge en ter evaluatie van het zesjarig Esperantoproject.

Henning Hauge's eeuwige rust in Codji

Het avontuur begon in de herfst van 1999, meer bepaald in de maand oktober, toen de Esperantoschool opgericht werd in Codji, met één klasje. Het idee wekte enthousiasme op bij vele mensen, die ieder op hun eigen manier bijdroegen tot de verwezenlijking ervan. Sindsdien is er veel gebeurd: we kregen hier en daar nieuwe steun, terwijl anderen minder actief werden, waarschijnlijk door gebrek aan energie voor een onderneming die vaak niet onmiddellijk resultaat oplevert. Dit is niet iets dat vreemd is aan de Esperantowereld; maar het valt op dat ook andere organisaties meer en meer geneigd zijn om enkel zaken te financieren die onmiddellijk zichtbaar resultaat opleveren. Het financieren van opvoeding is dan ook een project waarvan de verwezenlijking moeilijk snel te meten valt.

Toch konden we op de constante steun rekenen van meerdere mensen, waaronder de Deens-Duitse Henning Hauge. Deze gulle Esperantospreker leverde de voornaamste bijdrage voor de bouw van het eerste deel van de school Jules Verstraeten[1] in Codji.

Helaas overleed hij onverwachts tijdens het jaar 2003. Eén van de hoofdredenen van mijn reis naar Benin was dan ook om de naam van Henning in het kleine Afrikaanse dorpje Codji te vereeuwigen.

Hiervoor besloot het dorp om een monument op een publieke plaats op te richten ter ere van Henning. Zo werd met de hulp van de leerlingen van de school-JV en een metser een vijfhoekig muurtje gebouwd in het midden van een grote ster, gemaakt met graszaad uit Canada. De naam Henning werd in één van de vijf zijden van het muurtje gebeiteld en beschermd met glaswerk; zo rust Henning Hauge in Codji. De vier resterende zijden zijn gereserveerd voor Esperantisten van over de hele wereld die zich inzetten voor het onderling begrip tussen de volkeren en voor het onderwijs.

Evaluatie van het zesjarig esperantoproject in Codji

De tweede voornaamste reden om naar Benin te reizen was om het functioneren van de school te evalueren. De leerlingen die de school mee hebben opgericht zouden vanaf oktober 2005 verder studeren aan het gymnasium. Voor ons houdt het succes van het hele project nauw verband met het succes van de kinderen bij het toelatingsexamen voor het gymnasium. Daarom is het heel belangrijk dat we al het mogelijke doen om de kinderen te steunen en te motiveren. Ik moest zelf meermaals les geven en het schoolhoofd adviseren over de inhoud van de lessen en de juiste houding tegenover

Op de voorgrond: één van de hoeken van de ster (monument) wordt afgewerkt. Op de achtergrond: het schoolgebouw 'Jules Verstraeten'.

adolescenten. Het is belangrijk dat opgroeiende kinderen op natuurlijke wijze geconfronteerd worden met problemen eigen aan hun leeftijd.

Ondertussen hebben enkele onder hen de school verlaten, meestal meisjes, wegens zwangerschap of onder invloed van de traditie die wil dat vrouwen slechts kinderen voortbrengen en echtgenote wezen. Een lessenreeks van acht uur over seksuele voorlichting zal misschien kunnen voorkomen dat iemand zijn leven in gevaar brengt door een onveilige levenswijze. Hier rijst ook het volgende dilemma: moeten we het taboe omtrent seksuele relaties aangaan of moeten we zwijgen om de invloed van de traditie te laten voortduren? In elk geval weten de jongeren nu wat condooms zijn en ook wanneer en waarom men ze moet gebruiken.

Enkele kinderen zullen dit jaar niet kunnen deelnemen aan het examen bij gebrek aan een geboorteakte omdat de ouders het nodige geld niet konden uittrekken om de kosten ervan aan de overheid te betalen. Blijven nog dertig leerlingen over van de vijfenzestig die er waren bij de oprichting van de school in 1999.

Voor deze dertig resterende kinderen is het heel belangrijk dat ze slagen in het examen om voort te kunnen gaan aan het gymnasium. Hun motivatie en bedoelingen zijn heel zuiver. Natuurlijk zijn er ook enkele aantrekkelijke kanten waarvan ze zich bewust zijn: enkele Esperantosprekers (waaronder Sabine Hauge) en enkele niet-Esperantosprekers uit Duitsland, alsook het Fonds Stiftung-Mondo uit Stuttgart stellen een som ter beschikking om de studies van een zevental kinderen te steunen. Als er meer kinderen slagen, moeten we uiteraard ook die helpen, of misschien criteria opstellen om tussen de kinderen te kiezen. Daarom hebben we nog steeds steun nodig, hetzij financiële, hetzij materiële, aan het adres van Stiftung-mondo: http://www.stiftung-mondo.de/mondo/benin.html.

Mensen die een ontvangstbewijs wensen, kunnen geld overmaken via de UEA-code jeco-h, of via de Vlaamse Esperantobond, met vermelding van "agado-espero / lernejoj por evoluo". Voor meer informatie, contacteer Agnes Geelen via agnes@esperanto.be.

Ook speelgoed, boeken, enz. zijn steeds welkom op het volgende adres:

Lernejo-JV de Codji
B.P 383
Lokossa-Mono
Benin

... of kunnen via het Esperantocentrum te Antwerpen bezorgd worden: Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen; open tijdens kantooruren.

[1]Genoemd naar de Antwerpse Esperantospreker die Jean Codjo enorm veel steun verleend heeft.

De evolutie van de school van 1999 tot 2005.

Een korte geschiedenis

Reeds in 1938 had de priester Henri De Greef de vereniging "Bond zonder Naam" opgericht in Nederland. In 1957 kreeg Phil Bosmans, een katholiek priester uit België, de taak om "Bond zonder Naam" op te richten in België. Op één jaar tijd had hij reeds 20.000 geïnteresseerden.

Zijn grondidee was dat men in de moderne samenleving te veel aandacht schenkt aan structuren, techniek en technologie en men geneigd is de eenvoudige menselijke behoeften te vergeten. Daarom legde hij de nadruk op de "Cultuur van het Hart". Hij bereikte o.m. het publiek met het drukken en verspreiden van kaarten, die een eenvoudige, maar rake boodschap bevatten. Hij noemde het "hefboomkaarten" om het niveau van de mens in de samenleving omhoog te tillen. Soms was de slagzin op de kaart mild, vol van humor, soms was die scherp. De structuur van de beweging steunde volledig op vrijwilligers : lidmaatschap is gratis, een simpele aanmelding volstaat. Maar de leden beloven aandacht te besteden aan de "Cultuur van het Hart". Het is verwonderlijk dat - zelfs zonder te bedelen - spontane schenkingen steeds volstonden om de drukkosten, de administratiekosten en de verzendingskosten te dekken. De beweging groeide al snel uit naar 300.000 leden.

Phil Bosmans merkte op dat die behoefte aan de "Cultuur van het Hart" universeel was. Zijn activiteiten begonnen in Vlaanderen en dus in het Nederlands. Maar Bosmans heeft tot gelijkaardige initiatieven in het Franstalig gedeelte van België en ook in het buitenland aangespoord en ze ook ondersteund. Zo werden 11 bijkomende verenigingen opgericht, die autonoom werken.

Bosmans sympathiseerde met het Esperanto en begreep dat het mogelijkheden biedt om de horizon van de boodschappen van de "Cultuur van het Hart" te verbreden. In 1980 kwam de nieuwe Esperantospreker Jos Kerfs in contact met Bosmans. Samen met twee vrienden en enkele ervaren Esperantosprekers uit Antwerpen, richtte hij de 12e afdeling op: "Movado sen Nomo", dit op 30 januari. Bond zonder Naam steunde de oprichting financieel. Er werden 6 'levilkartoj' gemaakt per jaar. De basisprincipes bleven dezelfde: gratis lidmaatschap, maar de leden beloven aandacht te besteden aan de Cultuur van het Hart en eventueel financieel bij te dragen naar eigen wens en mogelijkheid. De eerste slagzin, die ook de essentie van de beweging weerspiegelde, was "Pli bona mondo komenciĝas en via propra koro." (Een betere wereld begint in je eigen hart.) Uiteraard vonden er enkele bestuurswisselingen plaats, maar bijna iedereen bleef gedurende lange tijd in het bestuur. Ook buiten het bestuur hebben vele personen bijgedragen. We vermelden geen namen, want de titel van de beweging suggereert ook de anonimiteit van de activiteiten. Spijtig genoeg is de stichter inmiddels overleden.

Vanaf het begin was de beweging in harmonie met Bond zonder Naam, doch geheel onafhankelijk. De slagzinnen voor een internationaal publiek moesten anders zijn dan die voor het Belgische. Een probleem in het begin was een zeker wantrouwen van esperantosprekers: "gratis lidmaatschap ... wat schuilt daar achter?" Doch beetje bij beetje, groeide het ledental. In 1988 verscheen Movado sen Nomo voor het eerst in het Universeel Congres van de Wereld-Esperantobond UEA in Rotterdam met een infostand. Sindsdien was ze aanwezig in vele Universele Congressen, soms met een infostand, bijna elk jaar met een informele zitting, en de afgelopen jaren ook in een hoekje van de stand van Monato en/of in de stand van een andere vakgroep.

Een belangrijke stap was de uitgave van de vertaling van het meest succesvolle boek van Phil Bosmans "Ŝanco por Feliĉo". Esperanto was de 20e taal waarin het verscheen.

~~dit nummer staat helemaal in het teken van ... het handelt over de ...Drie artikels sluiten aan bij het thema... we hebben het over ... De abc komen ook aan bod... Daarnaast vindt u ook... tot slot levert A een bijdrage met een recensie ...wordt wat dieper ingegaan op enkele aspecten.~~

~~Gramatiko~~... dit keer gaat het over:

KORPOFLEGADO

(N.B. Ĉiuj difinoj kaj multaj klarigoj en la teksto fontas el PIV2)

1) KORPOFLEGADO

Por lernemuloj: Leginte la suban ekzercon, provu rediri ĝin kovrante alterne la partojn markitajn per vertikala linio kaj la nemarkitajn.

La ĉi tie traktota temo rilatas al multaj aspektoj de nia vivmaniero, sed, pro la proponita traduktasko, kiun vi trovos sub numero 3, kaj kiu temas pri problemoj de plipezo° (tropezo°) overgewicht, ni koncentriĝos nur sur la korpo-moviĝadon kaj la nutradon(??). efektiven en iuj landoj multaj homoj suferas pro tropezo (el PIV 'tropezi').

Nemagraj homoj povas esti dikaj, dikegaj, sed kiaj estas korpulentaj homoj?

| relative grandaj kaj dikaj

Kaj grasdikaj[z] homoj?

| Ili estas krome° grasaj.

PIV signalas komparan esprimon pri grasaj homoj:

'grasa kiel monaĥo°' Kiel ni komprenu tiun esprimon ?

| Iuj monaĥojne multe laboradis fizike kaj do grasiĝis!

Obezaj homoj estas...

| tro grasaj, dikventraj ;zwaarlijvig

Ili estas trafita de obezeco°. obesitas, vetzucht

Tiajn homojn oni nomas ...

| obezul(in)oj.

Ĉi-sube kelkaj rimedoj por eviti obezecon.

Korpomoviĝado

Komparu 'movi, sin movi, moviĝi'.

| Oni movas sin, iun alian aŭ ion.
| Iu aŭ io moviĝas

Bonaj okazoj por movi la korpon estas **gimnastiko** kaj **sportoj**.

Vidu difinon de 'sporto' en PIV : transformi en demandoj !

"ĉiu el la korpaj ekzercoj aŭ mudoj, celante ne sole la amuzon (amuziĝon ?), sed ankaŭ la disvolvon de la lerteco kaj forto fizikaj kaj de la energio, obstino kaj decidempo"

Oni praktikas sporton.

sportejo

sportulo, sportisto

difino de 'gimnastiko' en PIV:

| Arto pri ekzercado de la korpo per taŭgaj movoj, por ĝin plifortigi kaj lertigi° handig, bekwaam maken.

Loko difinita por gimnastiki estas ...

| turnzaal, gimnastikejo

ekzerciĝi per gimnastiko estas... gimnastiki.

Tiu, kiu praktikas gimnastikon estas ...

| gimnasto. turner

Ĉu **muskoligado°** spierentraining estas gimnastiko?

| Parte. La celo de muskoligado estas nur plifortigi la muskolojn.

Kio estas **sveda** gimnastiko?

| gimnastiko sen gimnastikiloj

<u>Kelkaj gimnatikiloj</u> gymnastiektoestel:

Klarigu kio estas boko!

| boko: gimnastikilo por saltekzercoj, konsistanta el **led-tegita** ° met leer overtrokken
| ligna kesto sur kvar kruroj. DESEGNI !

Kio estas la besto nomata boko?

| virseksulo° de remaĉuloj° herkauwers, precipe de kaproj° geiten aŭ cervoj° hertenh.

de bok: la boko, saltotablo, (mallonga vd)

cheval-d'arçons gimnastĉevalo = gimnastika ĉevalo kun du vertikalaj ringoj en la mezo VD ,

cheval de saut = gimnastika ĉevalo, longa kaj mallarĝa vd

bokspringen: boksalti; transsaltludi!

springbok saltantilopo!

anneaux gimnastik-ringoj !!,
barres parallèles paralelaj rekoj brug, barre fixe reko rekstok, oefeningen aan de barre (danskunst), trampoline het trampolinespringen, saltotabulo springplank, saltoreto, trampolino
kp. springnet: savreto
springtouw saltoŝnuro
haltères halter haltero
(oefeningen doen, gewichtheffen),
home-trainer !!, vélo d'appartement hejma trejnilo, senrada trejnbiciklo DS
punching-ball = punchbal, boksbal, bokspilko
fr.:footing= higienkurado, ekzercokurado LP = het lopen + marŝadi
naĝado
joggen : trotegi DS, ne Piv, piedkuri LP, ne Piv
joggingpak trotokostumo DS
remado
naĝado
bicikli

Nutromanieroj
KAŬZOJ
nutromanieroj grasaĵoj, sukeraĵoj, sukeritaj trinkaĵoj
vivmanieroj
DIETO
dieto = nutromaniero obeanta difinitan regularon : akva, lakta, vegetara, vianda, miksita, paleolitika
nekuirita frukto, legomo aŭ viando, preparita por manĝo = krudaĵo
absoluta dieto = plena fasto
dietiko scienco pri la dietoj kaj iolia terapia
efiko specialisto pri la diversaj dietoj = diet(ik)isto
dietulo paciento kiu sekvas dieton.
fasto
abstinenco
asketo

Testu vin! *Reesperantigu la subajn vortojn kaj uzu ilin en kunteksto.*
38 speekselklier 39 ansporen, vermanen
40 zich opdringen 41 tussen lepel en mond valt veel pap op de grond 42 van de hand in de tand

---

2) GRAMATIKO

S-ro Moerbeek atentigas min, ke en komento pri la traduko de la teksto pri "Komputilado per pensoj" mi prezentis la verbojn 'komenci' kaj 'starti' sen precizigi, ke ĉi-lasta estas netransitiva. Do: 'la entrepreno (ek)komencos la testojn' aŭ 'startigos' la testojn'

3) LIMIGO DE LA SIGNIFO EN LA INTERKOMUNIKADO

Bone konata sistemo
Mi legas libron
unu, la, tiu
belan
libron el la biblio
Iuj limigas, aliaj (kiel 'la' montras antaŭan mencion
'la libro, kiu(n) ... / libro, kiu(n)...
Sed:
la nfanoj, kiuj ne komprenas tian humuron, enuiĝas.
dusenca! limiga senco aŭ nelimiga subpropozicio

Libertempo en la belaj Ardenoj: ne limiga, ornama adjektivo
la belaj tomatoj kostas pli.
viziti la mezepokan Bruselon
La entuziasmaj esperantistoj bonvenigos tiun decidon. dusenca
fine:
lia lasta granda romano / lia granda lasta romano
lia unua granda romano / lia granda (,) unua romano (?) kp. lia granda blanka rozujo
lia blanka granda rozujo ???????

---

4) LEZERS SCHRIJVEN

De sam-ano Petro De Smedt mi ricevis kelkajn komentojn. Jen kroma esprimo por diri, ke "Kion koro sentas, lango prezentas": Kio en lia kapo, tio sur lia lango .

---

5) VERTAALOPGAVE 2005-5

Sporten is gezond! Bewegen ook! (Het vrije woord, mei-juni 2005, p. 8-9)

De campagne 10.000 stappen per dag.

ESPERANTO LIGAS :
Esperanto schept banden

De Kortrijkse esperantoclub "La Konkordo" en de esperantoclub van Lille-Villeneuve d'Ascq (Rijsel) brengen dit al jaren in de praktijk via geregelde ontmoetingen. Op 12 juni 2005 hebben beide clubs zich bovendien met elkaar verbroederd.

Dat willen we vieren met een grensoverschrijdende fietsontmoeting: "Esperanto Ligas". Fietskaravanen uit beide plaatsen (Kortrijk en Lille) fietsen elkaar tegemoet op zondag 18 september. In Ploegsteert ontmoeten ze elkaar in een feestelijke sfeer.

Ploegsteert, deelgemeente van Comines (Komen), is in alle opzichten een grensplaats. Zelf deeluitmakend van Wallonië, grenst Ploegsteert zowel aan Vlaanderen als aan Frankrijk. Helaas lijkt die grens soms meer op een onoverschrijdbare muur. Daarom...

ESPERANTO LIGAS :
L'espéranto crée des liens

« Lille-Villeneuve-Esperanto », le club d'espéranto de Lille-Villeneuve d'Ascq et « La Konkordo », le club d'espéranto de Courtrai (Kortrijk) ont lié des contacts depuis déjà plusieurs années. Le 12 juin, leurs deux clubs se sont jumelés.

Nous voulons fêter ce jumelage par une rencontre cycliste transfrontalière: « Esperanto Ligas ». Deux groupes de cyclistes partant l'un de Lille et l'autre de Courtrai, feront route l'un vers l'autre le dimanche 18 septembre pour se rencontrer à Ploegsteert dans une ambiance festive.

Ploegsteert, commune rattachée à Comines (Komen), est un lieu frontière dans tous les sens du terme. Partie intégrante de la Wallonie, elle a pour voisins la Flandre et la France. Malheureusement ces frontières ressemblent quelquefois à un mur infranchissable.

OP DE FIETS - A VÉLO

Kom met Esperanto deze grenzen overschrijden!

- Ontdek de mooie fietsroute langs de Leie!
- Deze fietsontmoeting kadert in de 'Week van de Vervoering'. Draag jouw steentje bij tot de bescherming van het milieu!
- Ontmoet in alle gezelligheid mensen van over de grenzen!
- En.... maak kennis met Esperanto! Net zoals de fiets is deze taal democratisch en efficiënt en heeft ze respect voor het (talen)milieu...

P.S. Dit evenement heeft plaats in samenwerking met onderstaande Belgische en Franse fietsorganisaties.

Venez traverser ces frontières par le biais de l'espéranto

- *Découvrez nos belles voies cyclables le long de la Deûle et de la Lys.*
- *Cette sortie cycliste aura lieu dans le cadre de la Semaine européenne de la mobilité. Venez participer et soutenir cette campagne...*
- *Rencontrez des gens qui vivent de l'autre côté des frontières, dans un cadre convivial.*
- *Et... faites connaissance avec l'espéranto! Comme le vélo, l'espéranto est démocratique et efficace et respecte l'environnement (linguistique)...*

P.S. Cet évènement a lieu avec la participation d'associations cyclistes belges et françaises :

Translima
BICIKLA RENKONTO

Grensoverschrijdende
FIETSONTMOETING
voor iedereen

RENCONTRE CYCLISTE
transfrontalière
ouverte à tous

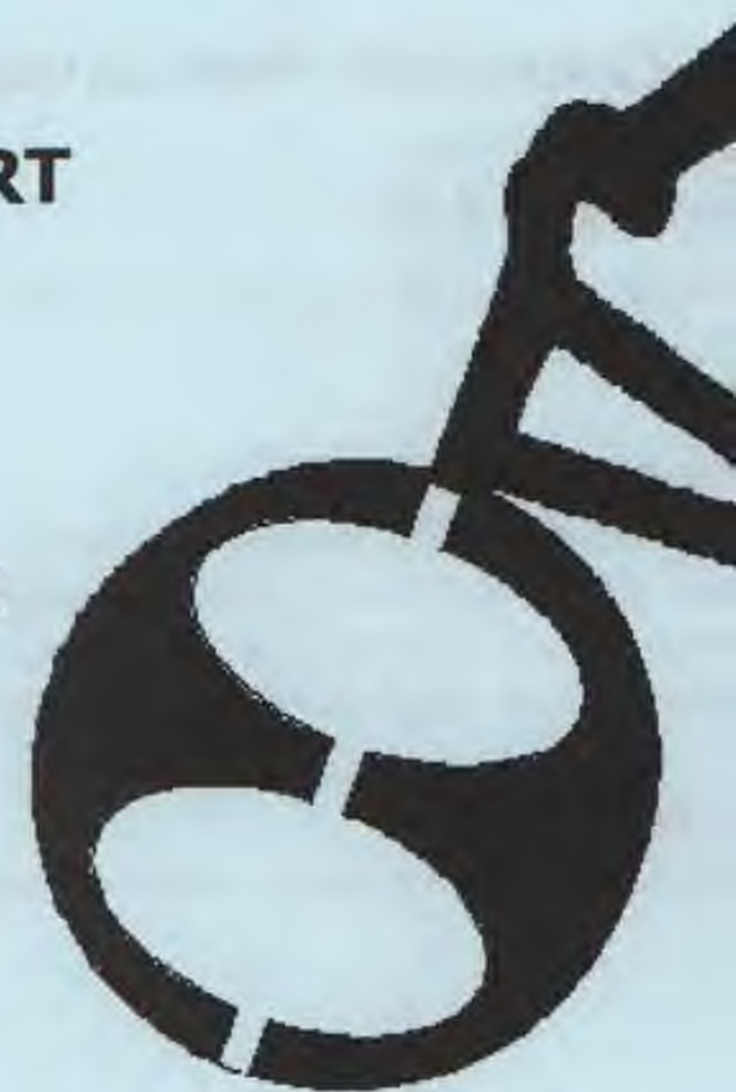
KORTRIJK

PLOEGSTEERT

LILLE VILLENEUVE D'ASCQ

Zondag/dimanche
18 SEPT. 2005

ESPERANTO LIGAS

DERWEG / EN COURS DE ROUTE

BELGISCHE KARAVAAN

RAVANE BELGE

rek Kortrijk / *départ de Courtrai*

uur, huis van / *maison de* vzw Mobiel,
istenstraat 2A,
kant van het station / *derrière la gare*)

erweg / *en cours de route*

d vanuit Kortrijk /
ce en partant de Courtrai: 32 km
minder geoefende fietsers zijn onderweg diverse
itplaatsen voorzien /
es cyclistes moins entraînés nous prévoyons d' autres
de rencontre en cours de route:
, Wervik, Comines (Komen).

komst / *arrivée*

-13 uur in een overdekte ruimte in Ploegsteert/
3h dans un espace couvert à Ploegsteert

ARAVANE FRANCAISE

rt de Lille

***),** Maison de la nature et de l'environnement*
Gosselet

ours de route

ce en partant de Lille: 20 km
es cyclistes moins entraînés nous prévoyons d'autres
de rencontre en cours de route:
echies, Deûlemont (nous contacter à ce sujet)

ée

h, dans un espace couvert à Ploegsteert

DE ONTMOETING

Plaats :

Overdekte ruimte nabij het natuurreservaat van Ploegsteert, rue du Touquet

Programma :

- Gezellig samenzijn met een drankje en een snoepje, verzorgd door de plaatselijke Wereldwinkel.
- Geleid bezoek aan het natuurreservaat.
- Geleid bezoek aan het streekhistorisch museum van Warneton (Waasten).
- Optreden van het West-Vlaamse **solidariteitskoor** "Vamos pra Lutar" met een veeltalig repertoire.

Einde

- De karavanen vertrekken om 16.30 uur.
- Deuren dicht om 17 uur.

Meer info?

Internet: http://www.lve-esperanto.com/esperantoligas
of Piet Glorieux, tel. (00 32) (0)51 56 90 30
e-mail: piet.glorieux@telenet.be

LA RENCONTRE

Lieu :

Espace couvert près de la réserve naturelle de Ploegsteert, rue du Touquet

Programme :

- *Passer un agréable moment ensemble. Vente de boissons et friandises par le magasin local « Artisans du monde – Magasins du monde ».*
- *Visite guidée de la réserve naturelle de Ploegsteert.*
- *Visite guidée du musée d'histoire régionale de Warneton.*
- *Présentation de la chorale flamande de solidarité « Vamos pra Lutar » au répertoire multilingue.*

Fin :

- *Les groupes cyclistes partiront à 16h30.*
- *Les portes seront fermées vers 17h.*

Plus d'infos?

Internet: http://www.lve-esperanto.com/esperantoligas
ou Catherine Boen, tel. (0033) (0)3.20.92.31.36
courriel: boencathie@hotmail.fr

S'INSCRIRE / INSCHRIJVEN

Naam/*nom*:
....
Adres/*adresse*:
....
....
....
Tel. ....

Ik sluit per fiets aan in /
je me joins au groupe cycliste à :

O Kortrijk (Courtrai)
O Lille (Rijsel)
O Menen (Menin)
O Wervik (Wervicq, Belgique)
O Comines (Komen)
O Wambrechies
O Deûlemont
O andere (te preciseren) / *autre (à préciser)*
....
O Ik kom met de wagen naar Ploegsteert / *Je viens en voiture à Ploegsteert*

Ik betaal/ *je paie* :

.... volw./*adultes* *x* 3 € = ... €
.... kind/*enfants* *x* 1,5 € = ... €
----
tot. .... €

In België / *en Belgique* :
op rekening / *sur compte*: 000-0428793-53
En France :
par chèque à l'ordre de
Lille-Villeneuve-Esperanto

Of ter plaatse / *ou sur place*
volw./*adulte* 4 €
kind/*enfant* 2 €

Verzekering en een drankje zijn inbegrepen !
L'assurance et une boisson sont inclus !

Zend of mail naar /
envoyez (par courrier ou par courriel) à:

Piet Glorieux	Catherine Boen
Werkenstraat 56	51, avenue du Maréchal Leclerc
B-8610 Werken	F-59130 Lambersart
BELGIË	FRANCE
piet.glorieux@telenet.be	boencathie@hotmail.fr

Metodika seminario kun Katalin Kováts
Antverpeno, 28-30.10.05

Programo:

1. Vendredo 28.10.05 (20h)
   - Prelego pri Andreo Cseh okaze de lia jubileo

2. Sabato 29.10.05 (10-18 h)
   - Lastaj novaĵoj pri 'www.edukado.net'
   - *MANLIBRO* por instruantoj de Esperanto
   - Instrumetodoj (historia trarigardo kun ekzercoj), famaj E-metodoj (el praktika vidpunkto)
   - Kiel ni kreu nian 'propran instrumetodon'?
   - Ekzercotipoj - teorio kaj praktiko
   - Kelkaj teknikoj por instrui tiklajn gramatikaĵojn en E-o
   - Taksado - korektado de eraroj
   - "*Instruista kofro*" - helpiloj, demonstriloj kaj ilia uzo
   - Instrumaterialoj (lernolibroj, filmoj, muziko....)

3. Dimanĉo 30.10.05 (13.30-18.00)
   - Organizado, planado de kursoj kaj informmaterialoj
   - Analizo de kelkaj filmitaj lecioneroj

Informoj pri Katalin Kováts:
http://www.edukado.net/es_gvidanto.jsp?id=6

Rimarkoj:
1. Dimanĉmatene eblas partopreni la 2-horan serĉpromenadon tra Antverpeno. Bonvolu aliĝi ĉe Iwona Kocieba dirk.iwona@pandora.be
2. La partoprenkotizo por la seminario (kun manĝoj kaj trinkaĵoj): 50 EUR (por gestudentoj ĝis 26j, 25EUR)
3. Por faciligi ĉiujn transpagojn, bonvolu pagi 20 EUR antaŭ 23/10.

Koran dankon!

Zopas verschenen bij de Vlaamse Esperantobond:

Een zakwoordenboekje Nederlands-Esperanto-Nederlands, op de maat van een normale zak, was gewenst... **Hier is het nu!**

Het bevat uitsluitend woorden gevormd met de officiële stammen van het Esperanto en sluit dus nauw aan bij het Fundament van het Esperanto.

124 pagina's A6-formaat, voor slechts **3** Euro*!

Uiterst handig voor op reis!!

Voor gebruik in studie- of leesruimte blijft het handwoordenboek Nederlands-Esperanto-Nederlands (FEL - 2004) aangewezen en zelfs onmisbaar.

Dit uitgebreide woordenboek is verkrijgbaar bij de Vlaamse Esperantobond voor slechts 18 Euro* en geeft bovendien recht op een gratis CD-rom-versie.

* verzendingskosten niet meegerekend

Dat meer beweging absoluut nodig is, kan niet meer worden ontkend. Meer dan 50% van de Vlaamse volwassenen beweegt te weinig en meer en meer mensen kampen met overgewicht en obesitas. Het criterium gebruikt om overgewicht te onderscheiden is een BMI (Body Mass Index). Je BMI kan je eenvoudig zelf berekenen door je lichaamsgewicht (in kg) te delen door je lichaamslengte (in m) in het kwadraat. Wanneer je BMI zich tussen 25 en 30 kg/m^2 bevindt, heb je overgewicht. Mensen worden als obees beschouwd bij een BMI hoger dan 30 kg/m^2. Stel dat je 1,7 m lang bent en 80 kg weegt, dan heb je een BMI van 28 en dus overgewicht.

Uit de gezondheids enquête afgenomen bij de Vlaamse populatie bleek dat ongeveer de helft van alle volwassenen een BMI had boven 25. Oorzaken van deze stijgende epidemie zijn velerlei. Onze maatschappij is steeds minder gericht op beweging. Het huishouden, het werk... vragen steeds minder fysieke inspanningen. De auto staat centraal en 's avonds hangen we graag voor de buis of de PC. Bovendien is de toegang tot ongezonde fastfood en drank groter dan ooit. (...) In dit kader wordt een piloot-project opgestart in Gent. (...) Het hoofddoel van de campagne is meer mensen te laten bewegen. Naast een toename van sportparticipatie wordt vooral nagestreefd dat mensen weten dat bewegen belangrijk is voor hun gezondheid en zo ook een actievere levensstijl gaan aannemen.

Tips om dagelijks meer te bewegen.

- Ga te voet of met de fiets naar het werk.
- Neem de trap in plaats van de lift.
- Wandel tijdens de (lunch)pauzes.
- Wandel naar het bureau van een collega in plaats van te mailen of te bellen.
- Ga naar het toilet op een andere verdieping.
- Zet dansbare muziek op terwijl u schoonmaakt.
- Wandel tijdens de reclame op TV.
- Maak regelmatig een gezinsuitstap per fiets of te voet.
- Werk in de tuin.
- Fiets naar de winkel, school, de buren,...
- Wandel rond de plaatsen waar u moet wachten.
- Doe actief aan winkelen door eerst rond te wandelen alvorens te kopen.
- Parkeer in de verste ruimte van de parking.
- Stap een halte te vroeg/ te laat af van de bus of tram.
- ...

6) UITWERKING VAN VORIGE VERTAALOEFENING

Heer Halewijn (2)

45 *Zo menig haar dat zij ontbond,*
Zo menig traantje haar ontron.
Kiom ŝi malligis da haroj,
Tiom ŝi ploris da larmoj.
47 *Zij reden met malkander voort*
En op de weg viel menig woord.
Ili plue rajdis survoje
Kune parolante multvorte.
49 *Zij kwamen al aan een galgenveld,*
Daar hing zo menig vrouwenbeeld.
Ĉe pendigilkamp' ili atendis,
Tie multaj virinkorpoj pendis.
51 *Alsdan heeft hij tot haar gezegd :*
« Mits gij de schoonste maget zijt,
Zo kies uw dood ! Het is nog tijd ! »
Jene li tiam alparolis ŝin:
"Ĉar vi estas la plej bela virgulin',
Elektu kiel mi mortigu vin!"
54 *« Wel, als ik dan hier kiezen zal,*
Zo kies ik dan het zweerd voor al.
"Do, se mi elektu mortmanieron,
La glavo havos mian preferon.
56 *Maar trek eerst uit uw opperst kleed,*
Want maagdenbloed dat spreidt zo breed,
Zo 't u bespreidde, het ware mij leed. »
Vian tunikon demetu tamen,
Virgulinsango ŝprucas foren,
59 Se ŝprucus sur vin, kia ĉagren'!"
Eer dat zijn kleed getogen was,
Zijn hoofd lag voor zijn voeten ras,
Zijn tong nog deze woorden sprak:
Robon li ne fintiris demete,
Jam kuŝis lia kap' ĉepiede,
62 Ankoraŭ parolis lia lango:
« Ga ginder in het koren
En blaas daar op mijnen horen,
Dat al mijn vrienden het horen ! »

"Iru tien al la grenkampo,
Per mia korno tie blovu,
65 Ke ĉiuj amikoj miaj aŭdu!"
« Al in het koren en ga ik niet,
Op uwen horen en blaas ik niet,
Moordenaars raad en doe ik niet. »
"Al grenkampo ne iros mi,
Per via korno ne blovos mi,
68 Murdistan konsilon ne sekvos mi."
« Ga ginder onder de galge
En haal daar een pot met zalve
En strijk dat aan mijn roden hals ! »
"Sub pendigilon tuj iru,
Poton kun pomado prenu,
Mian ruĝan kolon priŝmiru!

71 *« Al onder de galge ga ik niet,*
Uw rode hals en strijk ik niet,
Moordenaars raad en doe ik niet. »
Sub la pendigilon ne iros mi,
Ruĝan kolon ne priŝmiros mi,
Laŭ murdista vort' ne iros mi."
74 *Zij nam het hoofd al bij het haar,*
En waste 't in een bronne klaar.
La kapon ĉe l'haroj ŝi kaptis,
En klarakva font' ĝin lavis.
76 *Zij zette haar schrijlings op het ros,*
Al zingend en klingend reed ze door 't bos.
Sur ĉevalon rajde ŝi sin metis,
78 Kun kant' kaj tint' tra l'arbar' impetis.
En als zij was ter halver baan,
Kwam Halewijns moeder daar gegaan :
« Schoon maagd, zaagt gij mijn zoon niet gaan ? »
Kiam duonvoje estis la fraŭlin',
81 Jen alvenis la patrin' de Halvin'.
"Ĉu vi mian filon ne vidis, belulin'?"
« Uw zoon heer Halewijn is gaan jagen,
G'en ziet hem weer uw levensdagen.
83 "Al la ĉas' via filo iris jam,
Li restos for por ĉiam.
Uw zoon heer Halewijn is dood,
Ik heb zijn hoofd in mijnen schoot,
Van bloed is mijne voorschoot rood. »
Morta estas via fil' Halvin'
86 Lia kap' kuŝas sur mia sin',
Ruĝas mia rob' de sanga karmin'."
Toen ze aan haar vaders poorte kwam,
Zij blaasde den horen als een man.
88 Kiam ŝi venis al la patra pordo,
Kiel viro ŝi sonadis per la korno.
En als de vader dit vernam,
't Verheugde hem dat zij weder kwam.
90 La patro aŭdinte pri l'evento
Ĝojis pro ŝia reveno.
Daar werd gehouden een banket,
Het hoofd werd op de tafel gezet.
Honore al ŝi oni bankedis,
La kapon sur tablon oni metis.

(mondelinge overlevering,
opgetekend in de 19de eeuw)

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en recht-streeks aan de redacteur van de rubriek sturen:
Emiel Van Damme,
Albert -I- straat 44, B-1703 Schepdaal.
retadreso: emile.vandamme@belgacom.net

In 1992 nam Bosmans zelf deel aan het Congres in Wenen. Hoewel hij geen Esperanto sprak, begreep hij zonder probleem de reacties van de aanwezigen tijdens de informele zitting en antwoordde m.b.v. een tolk.

Bond zonder Naam hielp de Esperantoafdeling, doch dringt erop aan zoveel mogelijk zelfbedruipend te zijn. Het ledental steeg, doch niet de inkomsten. Daarom besloot het bestuur in 1997 om slechts 4 hefboomkaarten per jaar te maken.

In 2000, om het 20-jarig bestaan te vieren, gaf Movado sen Nomo een tweede boek van Phil Bosmans uit: "Donace al vi". In Antwerpen vond een heel gezellig feest plaats met de actievelingen in het gezelschap van Phil Bosmans.

Het ledental groeide tot 1800 leden uit 65 landen. Elk jaar komen veel brieven en kaarten aan van mensen die hun bewondering en dankbaarheid uiten voor de verzonden hefboomkaarten.

Maar we merkten ook dat er in de adressenlijst, die gedurende die 20 jaar samengesteld was, veel adressen niet meer geldig waren: dus er werden nog telkens kaarten gestuurd naar personen die reeds verhuisd of overleden waren, die Esperanto niet meer gebruikten, of hun interesse in de beweging hadden verloren. En de portkosten bleven maar stijgen. In 2003 begonnen we dan met het actualiseren van het adresbestand: mensen die de slagzinnen verder wensten te ontvangen, kregen een heel jaar om dat te laten weten. Tegelijkertijd zijn we begonnen met het verzenden van de slagzinnen via internet. Na die operatie bleven ongeveer 450 post-adressen over en hadden we 200 electronische adressen. Dat betekende een heuse inkrimping van het adressenaantal. Maar nu kunnen we er zeker van zijn dat de kaarten die mensen bereiken, die ze wensen.

MsN biedt ook de mogelijkheid om bij te dragen via internet of om te discussiëren : http://m-s-n.skynetblogs.be/. Vergeet niet om ook deze mogelijkheid te gebruiken!

Tenslotte wensen we nieuwe leden welkom te heten en de bestaande leden hartelijk te danken voor hun inzet tijdens de voorbije jaren!

Voor meer informatie over Movado sen Nomo, of om je aan te melden als gratis lid, stuur gewoon een e-mail naar :

ivo@fel.esperanto.be

Bezoek ook de webstek van Bond zonder Naam: **www.bondzondernaam.be**

Op 18 september wordt er een **feest met barbecue** georganiseerd om het 25-jarig bestaan van Movado sen Nomo te vieren. Alle leden, geïnteresseerden en sympathisanten zijn welkom!

Programma:

vanaf 15:00: welkomstaperitief, rondleiding in de tuin met een enorme variëteit van fruit en groenten (door Daniel Wallays), uitleg van Aleide Lagrou over haar projecten in Afrika, voordracht van teksten van Phil Bosmans en van enkele hefboomkaarten, ruimte voor improvisatie van zang en dans....(Wie brengt een instrument mee?)

Vanaf 17:00: barbecue of vegetarische schoteltjes.

Deelname voor de barbecue, slaatjes en alle dranken: slechts 10 euro, ter plaatse te betalen. (De dranken worden bekostigd door Bond zonder Naam.) De eventuele winst van dit feest gaat naar de projecten in Afrika van Aleide.

We hebben natuurlijk helpende handen nodig om alles vooraf klaar te maken en nadien op te ruimen. Gelieve een seintje te geven als je kan helpen!

Inschrijven kan via: ivo@fel.esperanto.be of telefonisch aan nr. 03/234.34.00.

Adres: Lage Weg 60, 2980 Halle-Zoersel

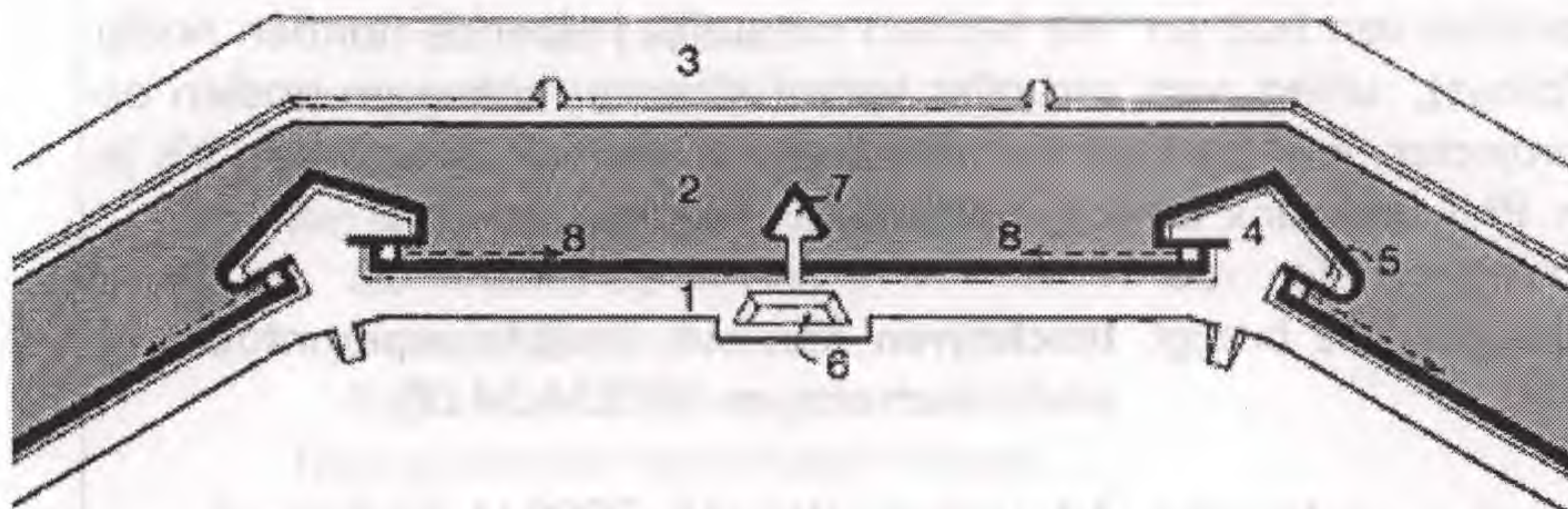
Publika Konfeso de Hontanta Vortaristo

Mi konfesas ke mi havis la konvinkon ke vortaroj "Esperanto-Nederlands" ne estas utilaj aŭ almenaŭ ne estas necesaj. Bona esperantisto ja uzu PIV, ĉar difino en klariga vortaro estas pli fidinda ol nura traduko. Tamen, dum la al mi altrudita laboro super la nova vortaro mi konvertiĝis, kaj mi deziras rakonti al miaj karaj legantoj kiel kaj kial mi ŝanĝis opinion.

Kiam oni legas, en PIV, la difinon de la vorto "kavaliero: *teraltaĵo, starigita malantaŭ remparoj de fortikaĵo, por doni pli grandan vidkapablon kaj pafeblon al artilerio*" oni tuj klare komprenas pri kio temas. Sed... se oni ne nur devas/volas kompreni sed ankaŭ traduki la vorton en la nederlandan, tiam estas tute alia afero. Mi supozas ke pere de la difino eĉ ne unu el mil nederlandlingvanoj povos liveri la ĝustan respondan nederlandan vorton. Kaj oni povas konjekti ke vere iu nederlanda responda vorto ekzistas. Sed kiel trovi? Nu, la esperanta-germana vortaro de Kraŭse instruis al mi ke la germana vorto estas *Katze*. Tamen, eĉ plej bona vortaro germana-nederlanda ne havas tradukon de tiu *Katze*. Do, mi esploris ĉu, hazarde, ankaŭ en la nederlanda, la vorto "kat" havus tiun signifon, ĉar, finfine, la germana estas nur disdialektiĝo de la nederlanda, ĉu? Kaj vere, la deka signifo en van Dale de "*kat*" estas: *(vestingsbouw) verhoogd werk op de bolwerken of op de courtines van een vesting (ook als belegeringwerk)*. Sed, kiel oni devus retrovi tion sen Krause?

Nia kara PIV estas iel enciklopedieca; ĝi enhavas do multajn vortojn kiujn oni ne renkontas en normalaj vortaroj. Ekzemple "ŝoto": *en duondezertaj landoj, interna malaltnivela regiono, kie riveroj perdiĝas*. Kiel fari por trovi la nederlandan vorton? Nu, oni tutsimple eliru de la supozo ke la nacilingva vorto similas la esperantan. Kaj, oni unue esploru la francan lingvon, do la "*Petit Larousse Illustré*". Kompreneble oni devas adapti la ortografion, kaj oni do pensu pri *chotte, chôte* ktp... kaj vere, la vorto *chott* (jes, sen fina e!) ekzistas en la franca, kun proksimume la signifo de PIV. Oni tie lernas plie ke la vorto venas de la araba *chatt*. Do en la nederlanda oni serĉu, en kiom eble plej da enciklopedioj, vortojn kiel *chotte, shotte, chot, shot, sjoot* kaj se sub tiuj vortoj nenio troviĝas oni daŭrigu al similaj vortoj kun vokalo a, kaj eventuale e, kaj finfine al sy.... En tiu ĉi kazo certe kun a, pro la etimologio. Precipe por vokaloj oni ankaŭ devas konsideri la parencajn sonojn, ĉar foje oni transkribas laŭ la sono, foje laŭ la ortografio. Kaj, jes, la granda Winkler Prins konas *sjott* kun la difino: *nomo de salebeno en Norda Afriko, kiu formiĝis ĉirkaŭ periode sekiĝanta sallago (sebcha)*, kaj ĝi citas kelkajn ekzemplojn. La vorto ne estas en *van Dale*, kaj en iu alia enciklopedio mi trovis la formon *sjot*. Kaj vere, mi konkludis ke por helpi la karajn samideanojn vortaro "esperanta-nederlanda" estas bezonata. Mi konfesas!

Ĉe "pordo" troviĝas "pordeto", kun la difino: malgranda pordo, ofte arangîta en pli granda. Nu, la malgranda pordo ja estas "deurtje"... sed ĉu ne estas speciala nomo por tia afero kiam ĝi estas arangîta en pli granda? Jes, nepre estas, sed kiu, krom puzlemaj krucvortenigmofanatikuloj konas la vorton? Honeste mi konfesos al vi ke mi tute hazarde, dum serĉado de

Oud-Italiaans stelsel : 1. courtine; 2. (droge) gracht; 3. glacis; 4.bastion; 5. oreillon; 6. kat; 7. ravelijn; 8. flankerend vuur

alia vorto, renkontis en van Dale la vorton "klinket" kun la signifo: *malgranda pordo, aranĝita en granda (ekz. urba pordego; fojnega pordego) por ke piedirantoj povu enkaj eliri sen ke oni por tio malfermu la pordegon*. Do, jen nia pordeto! Krom la traduko "deurtje" la "pordeto" do nepre ankaŭ menciu la tradukon "klinket".

klinket in schuurdeur

Interkluzejo estas la parto de kanalo inter du kluzoj, sed kiel vi nomas ĝin en la nederlanda? Jen pli facila enigmo, ĉar oni povas supozi ke ĝi estos kunmetita vorto kiu komenciĝas per kanaal. Do, se vi trankvile esploras ĉiujn vortojn en van Dale kiuj komenciĝas per *kanaal* vi vere atingos kaj trovos: *kanaalpand*, kun la klara priskribo: *sekcio, parto de kanalo inter du kluzoj*. Se vi, poste, pro scivolemo daŭrigus la serĉadon vi alvenos ĉe *kanaalvak*, kiu estas sinonimo de *kanaalpand*. Tamen jen la du solaj ĝustaj vortoj por traduki la esperantan vorton "interkluzejo".

En PIV, ĉe lerni, troviĝas la vorto "ĉeflernanto": *lernanto, aparte progresinta, elektita de la instruanto por helpi al siaj kamaradoj*. Kio do? Ĉu "hoofdleerling"? Mi sentis, mi sciis, ke iu vorto ekzistas en la nederlanda. En tiu ĉi kazo estis la esperanta-franca de Waringhien kiu helpis min, kiu montris al mi la vojon. La nederlanda vorto estas "monitor", eĉ se la komputilistoj nun protestos. Fakte *van Dale* precizigas ke temas pri pli aĝa lernanto/lerninto, kion francaj vortaroj ne faras por "moniteur". La francaj vortaroj aldonas plie ke la ĉeflernanto povas esti, kaj ĝenerale estas, pagata por tiu servo.

Tiaj spertoj igis min konkludi ke por traduki iujn tekstojn, iujn vortojn, ne sufiĉas kompreni pri kio temas, sed oni nepre devas disponi pri la ĝusta vorto.

Por trovi la nederlandajn vortojn kelkfoje povas helpi la specialaj vortaroj por puzlemuloj, almenaŭ kiel unua ŝtupo, ĉar ili kutime nur listigas vortojn, en difinita semantika kampo, sed ne donas difinojn. Tamen ili nur estas utilaj por vortoj kiuj apartenas al tia kampo, ekzemple bestoblekoj. Se oni disponus pri serĉprogramo kiu ebligas la inversan serĉadon, do trovi ĉiujn kapvortojn kie en la priskribo aperas iu difinita vorto, tiam oni povus pli facile retrovi la serĉitaĵojn en van Dale. Bedaŭrinde tia programo ne ekzistas. Oni povas retrovi vortojn kiuj aperas en esprimoj kaj proverboj aŭ en difino, sed ne tiujn kiuj aperas simple en iu teksto. En nia elektronika versio de la nova vortaro tiu ebleco ekzistas. Mi esperas ke la uzantoj jam malkovris, esploris kaj ĝuis la mirindan elektronikan programaron kiun Eriko D'Hondt majstre komponis kaj disponigis al vi ĉiuj.

Jen mi donis al niaj karaj legantoj indikojn kiel verki tradukvortaron. Do, ek al la laboro!

p.d.s.

Het literaire tijdschrift *Literatura Foiro* heeft zopas de resultaten bekendgemaakt van de wedstrijd **Roman van het jaar, editie 2004**.

Eigenlijk werden er 2 boeken verkozen tot "Verko de la Jaro 2004", die beiden evenveel stemmen behaalden in het referendum onder de abonnees van "Literatura Foiro", over proza verschenen in de periode 2003-2004.

Eén van de twee boeken van het jaar werd geschreven door onze eigenste Chris Declerck: de roman **Tarokoj kaj epokoj**, dat verscheen in 2003. Deze haalde 6 stemmen, evenals "Memor' mortiga" van Sten Johansson. (Van deze auteur verscheen bij FEL eerder het boek '*Dis!*')

De in totaal 19 geldige stemmen kwamen uit acht landen: België, Bulgarije, Hongarije, Italië, Oostenrijk, Rusland, de Verenigde Staten en Zwitserland .

Ziehier de eindresultaten:

1) **Tarokoj kaj epokoj** van Christian Declerck (uitg. FEL, 2003) - 6 stemmen
1) *Memor' mortiga* van Sten Johansson (uitg. Al-fab-et-o, 2003) - 6 stemmen.
3) *Dek tagoj de kapitano Postnikov*, van Mikaelo Bronshtejn (uitg. in Tihvin, 2004) - 5 stemmen
4) *Fajrejo, skizoj kaj noveloj* van Johan H. Rosbach (uitg. Gabrielli, 2003) - 2 stemmen

De redactie van Horizontaal feliciteert de winnaars!

*Van het winnende werk **Tarokoj kaj Epokoj** verscheen in Monato volgende recensie:*

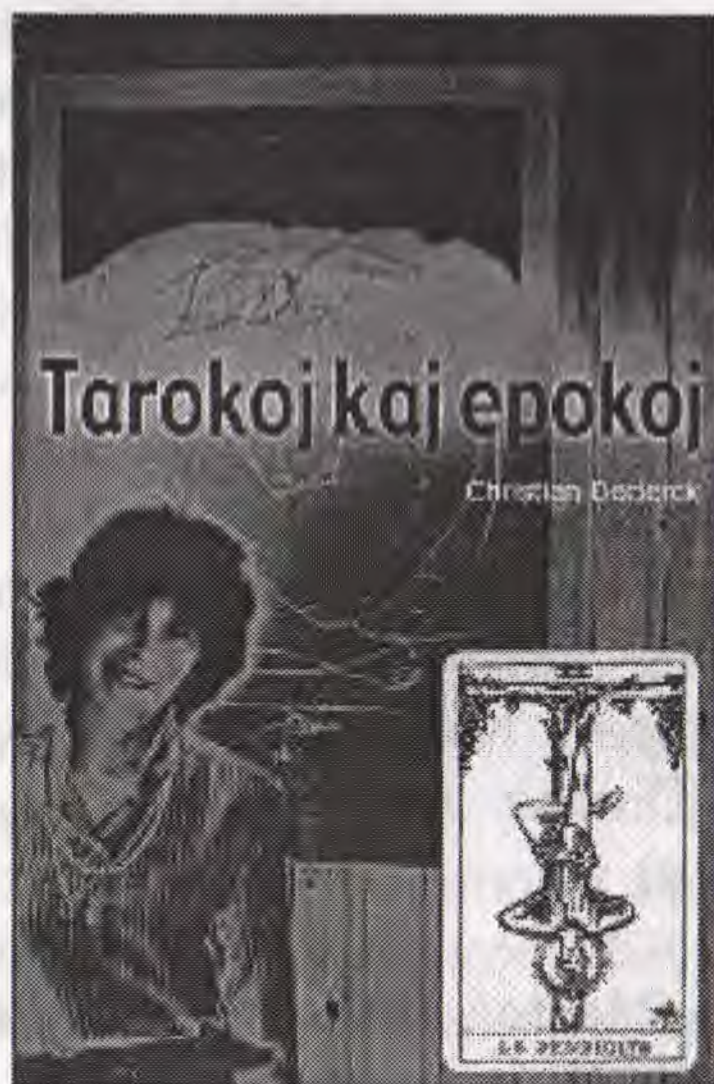
Een kist van levensfragmenten

Het leven bestaat uit tijdperken. De tijdperken wisselen elkaar af en stapelen zich op. Ze zijn verschillend, soms tegengesteld. Hoe kan hierin coherentie gebracht worden? Hoe duidelijk maken dat we de som zijn van onze belevenissen? Juist dat probeert Declerck. Deze recensie citeert min of meer zijn in woorden omgezette gedachten, ondanks het ontbreken van aanhalingstekens:

Een jongeling voelt aan dat hij moeilijkheden zal vertrappelen, barrières zal hij niet ontwijken, riffen noch kliffen zullen hem tegenhouden. Toch is de mens altijd kwetsbaar, vooral in liefdesrelaties. Indien niet gewond, dan misschien verwondend. Tijdens het ouder worden, komt men tot de vaststelling, dat men zijn vat verliest, dat men niet meer heerst over het eigen leven. Vanuit de diepte stijgt droefheid op.
Mondelinge communicatie laat het ordenen en structureren van de gedachtengang niet toe. De auteur probeert datgene uit te schrijven, wat hij niet kan zeggen. Aanvankelijk denkt hij niet aan toekomstige lezers, maar begint zich later af te vragen, wie hij zal dienen met zijn tekst. Hij bekritiseert zichzelf, analyseert zijn werkmethode, motieven en manieren. Hij durft zijn tekst zelfs saai te noemen, hij heeft er toch vele jaren aan gewerkt, geschrapt en veranderd, hij verloor en vond terug; de computer gehoorzaamde niet altijd aan zijn beslissingen, enkele gaten en herhalingen zijn zichtbaar. Hij jongleert met het Esperanto en het Esperanto jongleert met hem. Het werk was zeker korter geweest, indien hij niet zoveel sinoniemen, nuances, woord- en klankspelletjes zou gebruiken, maar dan zou zijn taalrijkheid verloren gaan, en zouden we niet kunnen genieten van zijn speelse creativiteit en zijn taalgebruik. Men leze het boek zonder haast, proevende van zijn uitdrukkingen.

Declerck gebruikt woorden die niet in PIV staan, neologismen, uitdrukkingen in de stijl van Karolo Piĉ. Hij creëert nieuwe woorden en combinaties naargelang zijn behoefte, misschien ietwat excessief. Op het einde van het boek bevindt zich een glossarium van 3 pagina's, maar het helpt niet altijd. Is het

spartelen en worstelen met de taal misschien zijn lot? Hij gaat te werk met gedachte en geschrifte, niet met vuist en voet. Hij schrijft noch voor naïeve clubleden ergens in een vergeten dorp, noch voor de schijnkuise middelmaat. Is hij Dirk en wil hij de mensen bevrijden van angsten, schaamte, onderdrukking en onbegrip? (De persoon die doorheen het boek het verhaal samenhoudt, heet Arno Dirk.) Hij poogt zijn ideeënchaos over god op een rijtje te zetten en duidelijk te maken, dat er slechts één Zelf is, één hoofdletter-Het, die zich in ons uitdrukt. De menselijke liefde en hartstocht zijn de weerspiegeling van Het.

Uit vrees dat deze interne gedachte van de roman te vreemd en afstotend zou klinken, windt hij deze in rokken, billen, borsten en schaamspleten, liefdeszaken. Het is alsof hij de lezer meeneemt om koppels op een bank of in bed te bespieden, eender waar, de problemen van deze paren af te luisteren, in het bijzonder de mannelijke. Bovendien komen ook sociale, economische, politieke, geneeskundige, filosofische, religieuze thema's en Esperanto aan bod, beschrijft hij de decadente wereld van de 20e eeuw. Dit maakt zijn roman veelzijdig, en het is aan de lezer om te kiezen, wat hij erin wil lezen. Of het boek in de smaak valt, hangt niet af van de auteur, maar in hoge mate van de lezer en zijn taalkennis. Elk menselijk leven is een roman. Geschreven door God? Door de geest in ons? Ja, door een majestueuse hoofdletter-Het. Uit de schatkist van de auteur dienen we te nemen wat we bewonderen of nodig hebben: de helpende, mooie, leuke, nuttige levensfragmenten.

In zijn roman citeert Declerck ongeveer 150 literaire werken en toont zo ook de weg die hij doorheen de literatuur gevolgd heeft, zeker ook interessant voor de lezers.

Christian Declerck: **Tarokoj kaj epokoj**. FEL, Antwerpen, 2002. 654 pagina's. ISBN: 90-71205-98-3. Prijs bij FEL: 38,00 euro + verzendingskosten.

Raita PYHÄLÄ

Van Chris Declerck verscheen eerder bij FEL, de dichtbundel: **Ŝirpecoj** (1991), prijs 7 euro + verzendingskosten.

Europa lust geen mattentaarten
De procedure voor het verwerven van een Europees keurmerk voor mattentaarten is al in 2002 gestart. Zij is enorm complex. Bij elke wijziging aan de tekst moet herbegonnen worden, telkens vijf maanden verloren. Op het einde van de procedure moet dan nog een samenvattend verslag in alle EU-talen vertaald worden, veel werk en veel kans voor nieuwe opmerkingen. (Het Volk, 3.6.2005)

Gaelisch officieel
Het Gaelisch (Iers) wordt de 21ste officiële taal van de Europese Unie. De Ierse minister van buitenlandse zaken omschreef de erkenning als 'psychologisch zeer belangrijk voor de Ieren'. (Metro, 14.6.2005)

Positieve balans voor meertalig onderwijs te Brussel
De drie Vlaamse scholen uit Brussel die in 2001 begonnen met 'STIMOB' (stimulerend meertalig onderwijs Brussel) hebben, op basis van een evaluatie door de VUB, besloten voort te doen. (Metro-F, 21.6.2005)
Alle mooie resultaten ten spijt viel het STIMOB-project uit de boot als 'proeftuin voor onderwijsvernieuwing'. Een ondoordachte beslissing van onderwijsminister Vandenbroucke, vindt Gerda Calders van de Scholengemeenschap Brussel Basisonderwijs. Probleem is de rigide taalwetgeving. Wallonië is veel soepeler: de helft van de scholen is creatief in het omzeilen van de taalwetgeving en biedt een deel van de leerstof in het Nederlands aan. (Brussel deze week, 23.6.2005)

China
Agoria (Belgische werkgeversfederatie) krijgt regelmatig e-mails van Chinese studenten die spontaan solliciteren. 'Het grote probleem is dat ik nog geen enkele Chinese student ontmoet heb die Nederlands spreekt. 75 % van de leden van Agoria zijn Vlaamse ondernemingen.' (Dominique Michel, secretaris-generaal van Agoria, Vacature, 18.6.2005)

Afrika
De Keniaanse economist James Shikwati over het absurde van ontwikkelingshulp: 'Een ontwikkelingshelper kan men natuurlijk niet opzadelen met een chauffeur die alleen de taal van zijn eigen stam kent; hij moet vloeiend Engels spreken en zo mogelijk goede omgangsvormen hebben. En zo komt het dat plots een Afrikaanse biochemicus met een ontwikkelingshelper het land doorkruist om Europees voedsel te verdelen en zo de plaatselijke boeren werkloos te maken.' (Der Spiegel, 27/2005)

Circus
'Ik werk samen met een Chinese kok. Dat is een hele uitdaging, want mijn Chinees is zo goed als zijn Engels. We communiceren met handgebaren.' (Meesterkok Renaud Poirier in een folder van de Canadese 'Dralion - Cirque du Soleil')

Chinees voor jongeren
Chopsticks, een vereniging die al lang taalvakanties organiseert, start nu ook met lessen Chinees. Kostprijs 149 euro; gratis proefles. (Diverse media eind juli, www.chopstick.be).

Diploma 'Master in Knowledge and Information Management' zonder kennis Engels
'Het schrikbarend lage niveau van de opleiding lijkt voor buitenlandse studenten precies een argument te zijn om in België te komen studeren. In welke andere opleiding krijg je een diploma, als je nauwelijks Engels kent?' (Het Volk, 27.7.2005, over een Gentse professor die een postgraduaatsopleiding organiseert die insiders als 'pure lucht' beschouwen).

Esperanto

Vikipedio: 25.000 artikelen
Op 12 juni 2005 registreerde de Esperanto-versie van Wikipedia (http://eo.wikipedia.org) zijn 25.000ste artikel (http://eo.wikipedia.org/

wiki/Inkaa_imperio). Gemiddeld komen er 33 artikelen per dag bij. In totaal zijn er nu ongeveer 2 miljoen artikelen in 92 talen. Volgens het aantal artikelen komt Esperanto op de veertiende plaats. (Scott Starkey, scotto@yekrats.com)

Van Gogh
Een virtuele Van Gogh-galerij, o.m. in het Esperanto, staat op http://www.vggallery.com/international/esperanto/. De site zou 10.000 bezoekers per dag halen. (Iwona)

Hans Christian Andersen
Een groep Deense Esperantisten heeft, ter gelegenheid van de 200ste verjaardag van zijn geboorte, een nieuwe, uitgebreide site gemaakt over Andersen, met diverse artikelen en vertalingen van zijn fabels:
www.chifonoj.dk.
(Lars Kromann, via NUN en ret-info)

Schaken
Ook de Esperantosprekende schaakspelers hebben nu hun Yahoo-groep. Aansluiten kan via esperanta-sxak-ligo-internacia-subscribe@yahoogroups.com. (ret info)

Belgische ambassadeur spreekt Esperanto
Tijdens het Wereldcongres van Esperanto in Litouwen heeft ambassadeur van België te Vilnius, Marie-Louise Vanherk, de Belgische deelnemers van het congres uitgenodigd in haar residentie. Zij spreekt zelf ook Esperanto, maar kon wegens tijdgebrek niet deelnemen aan het volledige congres. Ook Belgen die in Vilnius wonen, waren uitgenodigd; dit in het kader van 175 jaar België. In totaal waren 100 mensen aanwezig. Voorts heeft zij ook een korte rede gevoerd tijdens de plechtige afsluiting van het congres.
(www.liberafolio.org)

MONATO BEKROOND

Tijdens het Universeel Congres van de Wereld-Esperantobond (UEA) in Vilnius (Litouwen) werd het tijdschrift Monato, hét Esperanto-tijdschrift van de Vlaamse Esperantobond, bekroond met de 'Vredesprijs Deguchi'.

Zoals altijd, werd de prijs bekendgemaakt tijdens de plechtige afsluiting van het congres. De motivering voor het toekennen van de prijs luidde als volgt: "Reeds een kwarteeuw laat het tijdschrift Esperantosprekers toe om de gebeurtenissen in de wereld te volgen vanuit het standpunt van de plaatselijke bevolking, en draagt zo bij tot een gelijkheid en openheid naar andere landen." De 'prijs Deguchi' wordt gefinancierd door de Japanse religieuze beweging Oomoto en toegewezen door het bestuur van UEA. De prijs bestaat uit een geldsom van 2.000 euro.

Ook vorig jaar viel de Vlaamse Esperantobond in de prijzen, toen het boek Pinokjo werd verkozen tot Kinderboek van het Jaar.

ESPERANTO-CURSUSSEN IN VLAANDEREN

Ziehier een overzicht van de Esperanto-cursussen in Vlaanderen. Voor meer info mag je steeds bellen naar 03/234.34.00 of mailen naar <info@fel.esperanto.be>.

Internet
Iemand die graag via de PC kennis maakt met het Esperanto, kan eens kijken naar de **esperanto-for-dummies**-cursus:
http://users.pandora.be/esperanto/fleja/enhavo/dummies/dummies1.htm
Daar vind je een korte inleiding tot het Esperanto in 8 lessen, telkens met oefeningen.

Zelfstudie
Voor zelfstudie heeft de Vlaamse Esperantobond de CD-Rom **Uitgebreide Basiscursus Esperanto,** voor slechts 14.96 euro. Deze bevat een uitgebreide cursus, mét de mogelijkheid tot controle van de uitspraak en insturen van taken via het Internet.

Het boek **Esperanto-Programita** is een beproefde zelfstudie-methode. Het bevat 391 pagina's en kost 19.96 euro. Bij het boek hoort een cassette (5.14 euro), waarmee je je gehoor en uitspraak kunt oefenen.

ANTWERPEN
http://www.geocities.com/esperanto_antwerpen
Officiële avondcursus SCVO
http://www.scvo-talen.be

Niveau: beginners en gevorderden (3 niveau's)
Tijdstip: elke di en do 18.30-21.00
Locatie: Quellinstraat 31, 2018 Antwerpen
Info: scvo.t@stad.antwerpen.be
of 03/ 201.62.90 (na 17u)

Niveau: gevorderden
Tijdstip: vanaf 6/10 elke 2° do, van 9.30-12u
Locatie: Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen
Info: dirk.iwona@pandora.be, 03/440 35 58
[Deze lesgeefster verzorgt vanaf nu ook de nieuwe cursus Pools, de 14° taal die aan het scvo gegeven wordt. Stuur een e-post voor meer info, of surf naar www.scvo-talen.be]

BRUGGE
Niveau: beginners
Tijdstip: do 22/9 tot 27/10, van 19u30-21u30
Locatie: Wegwijzer, Beenhouwersstraat 9,
8000 Brugge
Info: Bart.Demeyere@Esperanto.be, 050/673098
of Heidi_Goes@yahoo.com (050/675178)

GENT
http://www.esperanto.be/gent
Niveau: beginners
Tijdstip: di 4/10 tot 24/01, van 19-21u.
Locatie: Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge
Info: gent@esperanto.be, 09/ 230.16.77

LEUVEN
http/www.esperanto.be/esperanto3000
Avondcursus
Info-avond: woe 14/ 9 van 19.30-22u00.
(Gratis eerste les met aanvullende informatie)
Locatie: Cultureel Centrum, Romaanse Poort,
Brusselsestraat 63, 3000 Leuven

Niveau: beginners
Tijdstip: ma 26/ 9 tot 5/12, van 19.30-22.00.
Locatie: Winksele (info bij inschrijving)
Info: esperanto3000@esperanto.be
010/86.01.12 of 016/44.93.39

Spoedcursus
Niveau: beginners
Tijdstip: za 8 en zo 9/10, van 9-17u.
Locatie: Winksele (info bij inschrijving)
Info: esperanto3000@esperanto.be
010/86.01.12 of 016/44.93.39
Prijs: 50 euro (100 euro voor één familie)

LONDERZEEL

Niveau: beginners
Tijdstip: dinsdag 14-16 u
Locatie: Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel
Info: Frederik Vanden Brande, 052/30.01.66
of: J.P. Fertinel, 052 300 652.

Niveau: gevorderden
Tijdstip: donderdag van 20-22 u.
Locatie: Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel
Info: Frederik Vanden Brande, 052/30.01.66
of: J.P. Fertinel, 052 300 652.

OOSTENDE

Infostand: za 3/ 9 tijdens de braderie voor het stadhuis, in het kader van het Grote Leerplein

Infosessies: ma 5/ 9 van 15-16 uur
do 8/ 9, woe 14/ 9, van 18-19uur
- telkens in de stadsbibliotheek -
ma 12/ 9 vanaf 19 uur
- in de Vercamerschool, Northlaan 14

Niveau: beginners (1° jaar)
Tijdstip: in overleg met de cursisten
Locatie: Vercamerschool, Northlaan 14
Info: raymond.wylleman@versateladsl.be
tel.059/502708

Niveau: gevorderden (2° jaar)
Tijdstip: vanaf woe 14/ 9, van 15-17 u.
Locatie: Vercamerschool, Northlaan 14
Info: raymond.wylleman@versateladsl.be
tel.059/502708

+ Gespreksavonden voor gevorderden : elke 2° en 4° maandag van 19-21u. Eerste data: 12 en 26 september; 10 en 24 oktober; enz.

PEER
http://users.skynet.be/sky53810

Niveau: beginners
Tijdstip: do oktober tot mei, van 20-22u.
Locatie: Poorthuis, Zuidervest 2A, Peer
Info: Julia Kelchtermans (011/63 19 16)

TIENEN
http://home.tiscali.be/lahirundo/

Niveau: beginners
Tijdstip: di 4/10 tot 11/4, van 19-21 uur.
Locatie: PISO, Alexianenweg, 2, 3300 Tienen
Info: bert.boon@skynet.be, 016/ 81.52.46

Niveau: gevorderden
Tijdstip: elke laatste maandag vanaf 19 uur.
Locatie: PISO, Alexianenweg, 2, 3300 Tienen
Info: bert.boon@skynet.be, 016/ 81.52.46

TURNHOUT
http://www.warande.be (zie: cursussen-talen)

Niveau: gevorderden
Tijdstip: di 13/ 9 tot 13/ 6, vanaf 9 uur.
Locatie: Kongoplein (lokaal 17), Turnhout
Info: info@warande.be, 014 / 41 94 94

*** * ANDERE MOGELIJKHEDEN * ***

In het kader van een andere vereniging, studentenclub, hobby-groep, e.d. kan, bij voldoende interesse, een extra spoedcursus ingericht worden.

Dit kan in Leuven, Winksele of, mits overleg, op een andere locatie.

Info: esperanto3000@esperanto.be
010/86.01.12 of 016/44.93.39

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 10de van elke even maand. Laattijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFO-pagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen.

ANTWERPEN – Groep "Esperanto-Antwerpen"
www.geocities.com/esperanto_antwerpen

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.15 uur. Iedereen is welkom.

zondag 28 augustus: Cultuurbeurs op het Steenplein (11:00 tot 18:00).
vrijdag 2 september: Toon Witkam (NL): Vertaalmachines: een nieuw paradigma en nieuwe mogelijkheden.
vrijdag 9 september: Renato Corsetti (IT) (voorzitter van de Wereld-Esperantobond). Laatste ontdekkingen over tweetalige baby's, die Esperanto leren van bij de geboorte.
zondag 11 september: Algemene vergadering van de Vlaamse Esperantobond en pedagogische studienamiddag (zie elders details).
vrijdag 16 september: Projectie over het Wereld-Esperantocongres te Vilnius.
zondag 18 september: Viering 25 jaar Movado sen Nomo (zie elders).
vrijdag 23 september: Lode van de Velde: Kriptogrammatica.
vrijdag 30 september: Ella Strug: Architectuur in Ticino.
vrijdag 7 oktober: Projecties en verslagen over de groepsreis naar Vilnius – Deel I heenreis.
vrijdag 14 oktober: Projecties en verslagen over de groepsreis naar Vilnius – Deel II terugreis.
vrijdag 21 oktober: Jan Bovendeerd: Wandelperikelen, een leuk programma met zang.
vrijdag 28 oktober: Katalin Kovats (PL): Andreo Cseh.
Zaterdag, zondag en maandag 29, 30 en 31 oktober: pedagogisch seminarie o.l.v. Katalin Kovats. (zie elders).

Meer details over het programma kan je vinden op de web-pagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

"Zoals aangekondigd bezoeken we de tijdelijke tentoonstelling 'Het geheugen van Congo. De koloniale tijd.' in Tervuren. Op 1 oktober nemen we in Brugge om 9u57 de trein naar Brussel, vanwaar we de tram nemen naar Tervuren. Men kan aansluiten om 12u om samen te eten of om 13u30 voor het gezamenlijk bezoek aan de tentoonstelling. Lunchen kan in het cafetaria, of met eigen picknick. Inschrijven hoeft niet, maar het is wel praktischer indien je je deelname even meedeelt per telefoon of mail (050/675178 of Heidi_Goes@yahoo.com). Iedereen betaalt ter plaatse de toegang.

Op 5 november om 14u komt Ionel Onet ons dia's tonen over Roemenië. Locatie: Hof van Watervliet, Oude Burg 27 in het centrum van Brugge. Dit is vanaf de markt, waar alle bussen vanaf het station stoppen, zeer makkelijk te voet te bereiken. Inschrijven voor koffie of thee en taart tegen 2,5 euro graag vóór 15/10 bij Heidi.

Van 22/9 tot 27/10 telkens van 19u30 tot 21u30: beginnerscursus in de lokalen van Wegwijzer (Beenhouwersstraat 9, 8000 Brugge). Lesgever is Bart Demeyere. Aarzel niet om geïnteresseerden op de hoogte te brengen! Meer info bij Bart (050/673098 of Bart.Demeyere@Esperanto.be) of Heidi (050/675178 of Heidi_Goes@yahoo.com)

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo
http://users.belgacom.net/EBG

Opgelet: nieuwe vergaderplaats: gebouw Van Maerlant, op de hoek van de gelijknamige straat en de Belliard-straat, tegenover het Leopoldpark, dicht bij metro-station Maelbeek. Aangezien dit gebouw tot de Europese Instellingen behoort, is er een vrij strenge controle. Bezoekers gelieve zich op voorhand aan te melden:
Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14, helene.falk@skynet.be

Volgende bijeenkomst: 21 september.

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe@yahoogroups.com.

GENT – La Progreso
http://www.esperanto.be/gent

Clubhuis: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

Zaterdag 17 september: staan wij zoals elk jaar weer op de cultuurmarkt te Gent.
Vrijdag 23 september: Petro De Smedt geeft ons inzicht in de problemen bij het samenstellen van het nieuwe Esperantowoordenboek.
Woensdag 12 oktober van 19 tot 21uur: "Librovespero", wie een interessant boek las en er met de leerlingen van de cursus over wil van gedachten wisselen, is steeds welkom.
Vrijdag 28 oktober: Esperanto ontmoetingen: één of meerdere sprekers vertellen over hun belevenissen en ervaringen tijdens internationale Esperantobijeenkomsten, met fotopresentatie.

HASSELT – Esperanto-klubo Hasselt
Inlichtingen: Marcel Aerts, tel.: 011 72 00 75.

KALMTHOUT – La Erikejo
http://users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm

Bijeenkomsten vinden telkens plaats vanaf 20 uur in het Parochiecentrum van Heide (achter de kerk, vlakbij het NMBS-station *Heide)* tenzij anders vermeld.

Donderdag 15 september: Alle aanwezigen bereiden een klein verhaal voor van een tiental minuten over de vakantieperiode.

Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49, e-post: wma.desmet@belgacom.net

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"
Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
esperanto.kortrijk@esperantoland.org
Opgelet: Nieuwe locatie voor onze activiteiten: Erfgoedhuis zaal 2, O.L.Vrouwstraat 45 te Kortrijk tel. 056 27 74 24. Elke vierde maandag van iedere maand (met uitzondering van juli en augustus). De derde maandag indien de vierde een feestdag is.

Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen bij verandering van locatie.
De **stadsbibliotheek van Kortrijk** beschikt over een uitgebreid **Esperantofonds**. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken. Geef een seintje aan Daniëlle Demeyere, bibliothecaris tel. 056-27 75 00 (algemene balie). Of stuur een berichtje naar Daniëlle.Demeyere@kortrijk.be.

LEUVEN - Esperanto 3000
http://www.esperanto.be/esperanto3000

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma kan je steeds terecht op onze webpagina.

woensdag 14 september: Informatieavond : Esperanto van 20.00 - 23.00 uur.
woensdag 12 oktober: Vespero 3000: Paleontologie (Cor Van Ekelenburg)

Info: Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris@versateladsl.be

LONDERZEEL
Cursus voor beginners elke dinsdag 14-16 u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22 u. in Hof ter Winkelen.
Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

NOLIMES (Nord-Limburga Esperanto-Societo) (met zetel in PEER)
http://users.skynet.be/sky53810/

NOLIMES vergadert elke eerste donderdag van de maand van 20 tot 22u in Cultureel Centrum "'t Poorthuis", Zuidervest te Peer.

De elementaire cursus wordt gegeven op de overige donderdagen van de maand, zelfde plaats en tijd, door Henri Schutters.
Iedere woensdag voormiddag van 10 tot 12 u leidt Julia Kelchtermans ook een elementaire cursus Esperanto in het kader van de stedelijke taalateliers.

OOSTENDE – La Konko
Inlichtingen bij Marc Cuffez, tel. 0486 36 23 65 of bij Else Huisseune, tel.: 059 43 30 58.

E-post: la.konko@tijd.be

Op *zaterdag 3 september* gaat het grote leerplein door op het plein voor het stadhuis. Dit gebeurt tijdens de braderie van de Alfons Pieterslaan. La Konko zal daar aanwezig zijn met een stand. Begin september zijn er ook proeflessen in de bibliotheek. Data zijn nog niet gekend.

Maandag 12 september : Info-avond voor nieuwe cursisten en begin nieuw werkjaar (19u tot 21u).

Voor meer informatie : Marc CUFFEZ (0486 362365) of Else HUISSEUNE (0473 528418) of via het e-postadres : lakonko1987@yahoo.fr of marc.cuffez@telenet.be

La Konketoj
(Info: Els Huisseune tel 059 43 30 58)

TIENEN – La Hirundo
http://home.tiscali.be/lahirundo/

Woensdag 14 september: start basiscursus

Zaterdag/zondag 17-18 september: uitstap naar het Drielandenpunt

Elke laatste maandag van de maand vanaf 19 uur: cursus voor gevorderden. Daarna, om 20 uur: conversatie-avond of voordracht.

Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 52 46.

TURNHOUT
Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/Warande, Congoplein 1, Turnhout.

ROTTERDAM – Merkurio
Samenkomst de 1ste en 3de woensdag – uitgezonderd in juli en augustus – om 19.45 u. in het Centra Oficejo, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam.

RADIO-UITZENDINGEN
Voor een overzicht van de uitzendingen in Esperanto én een archief, surf naar: http://www.radioarkivo.org

ESPERANTO-AKTIVECOJ INTERESAJ POR FLANDROJ

Dank' al la junula asocio FLEJA, ĉiuj povas tre facile havi superrigardon pri la Esperanto-aktivecoj en kaj ekster Flandrio; laŭ kronologia arango:
http://users.telenet.be/esperanto/fleja/aktivecoj.htm

Uitnodiging **Algemene Ledenvergadering** Vlaamse Esperantobond vzw

datum: zondag 11 september 2005 vanaf 10.00 uur

locatie: Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen

agenda
- goedkeuring budget 2006
- goedkeuring werkingsplan 2006
- overlevingskansen van de VEB
- varia

Aansluitend in de namiddag wordt een **pedagogische studienamiddag** georganiseerd. Na de studiedagen in het voorjaar over grammatica, is het nu tijd een beetje te werken aan de woordenschat. Dus **iedereen die zijn/haar woordenschat wil verrijken**, is van harte welkom!

praktisch: buffet + koffie/thee : 8 euro (12-13u)
deelname studienamiddag: 2 euro (13-17u)

- Inschrijven voor de studienamiddag is niet verplicht. (Het aantal plaatsen is niet beperkt.)
- Gelieve in te schrijven voor de maaltijd **ten laatste op 7 september 2005**.
- Inschrijven kan telefonisch op **03/234.34.00** of via e-post: **lodchjo@yahoo.com.**
- Deelname aan de studiedag kan afzonderlijk van de vergadering en de maaltijd.

Contactadressen in Vlaanderen

AALST *La Pioniro*, H. Dossche, Asserendries 103, 9300 Aalst, tel.: 053 70 17 89.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, E-post: esperanto-antwerpen@esperanto.be
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, 8310 St.-Kruis-Brugge, tel.: 050 35 49 35. E-post: gmae@evonet.be.
BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, 1640 St.-Genesius-Rode, tel. 02 358 42 14, E-post: helene.falk@skynet.be
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, E-post: gent@esperanto.be
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tel.: 011 72 00 75. E-post: marcel.aerts1@pandora.be. - A. Claessen, Zonnebloemstraat 13, 3590 Diepenbeek, tel.: 011 72 60 65 E-post: albert.claesen@pandora.be.
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49. zie ook: users.pandora.be/La.Erikejo/Index.htm
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. E-post: esperanto.kortrijk@esperantoland.org - Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto 3000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris@versateladsl.be.
LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65 (gsm). - Raymond Wylleman, tel.:059 50 27 08, E-post: la.konko@tijd.com
PEER *Nolimes* H. Schutters, Panhovenstraat 10, 3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be.
ROESELARE / TIELT zie **KORTRIJK**
TIENEN *La Hirundo* B. Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46, e-post: bert.boon@skynet.be.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+fax: 014 45 13 29. E-post:dan.vanherpe@pandora.be

Contactadressen in Nederland

ALKMAAR Joh.Heijstra, Breedelaan 69, 1851 MB Heiloo, tel.(072) 5332344.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, 7607 AL Almelo. Tel. 0546 819403.
APELDOORN: Mevr. A. Schouten, Dintel 20, 733 MC Apeldoorn. Tel. 055 5332923.
BEVERWIJK *Stelrondo* R. Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
DEN HELDER *Esperanto-klubo Den Helder*, Kruiszwin 1205, NL-1780 LE Den Helder.
DEVENTER zie **ALMELO**.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GRONINGEN *Esperantocentrum*, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen, tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.
LEIDSCHENDAM-VOORBURG: M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29. E-post: marjet.erasmus@zonnet.nl
MIDDELBURG zie KAPELLE
ROTTERDAM *Merkurio* P. Schuil, Park Vossendijk 331, 3192 XG Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TANEF/*La Migranto* Aad Demmendaal-o/d Brouw, Boekenrode 11, NL-3085 JA Rotterdam. E-post:a.m.demmendaal@planet.nl.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
VOORBURG: zie Esperantogroep LEIDSCHENDAM-VOORBURG
WIJLRE Esperantogrupo Marnolando, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM Esperantocentrum PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33. E-post: info@fel.esperanto.be. Internet: www.esperanto.be
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00 E-post: fleja@esperanto.be.
Esperanto-Nederland, Tulpstraat 110, 2841 AE Moordrecht (Nederland), Tel.: 0182-374058, E-post: sekretario@esperanto-nederland.nl.
Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Stein Hautekees, St Gillisplein,17 B-3300 Kumtich- Tienen, stein.hautekees@advalvas.be Zie ook: www.lahirundo.yucom.be
Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13. E-post: mardelforge@brutele.be.
Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel:059 50 18 25.

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Ivo Durwael, Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem, 03 440.30.92 ivo@fel.esperanto.be
Ondervoorz.: Frans Croon, Laarstraat 56, 1910 Kampenhout, 016/65.59.44, frans.croon@kampenhout.be
Ondervoorz.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 9a, 8400 Oostende, 059/70.29.14, flory@witdoeckt.be
Penningm.: Remy Sproelants, Tumulusstraat 18, BE 3583 Paal-Beringen, t+f: 011/432010, respro@biz.tiscali.be
Secretaris: Lode Van de Velde, Hof Van Tichelen 20/3, 2020 Antwerpen, 03/899.08.73, lodchjo@yahoo.com
Bestuurslid: Agnes Geelen, Oudedoncklaan 20, 2100 Deurne agnes@esperanto.be
Bestuurslid: Walter vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9a, 8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Rob Ebenau, Mansionstraat 20, 2990 Wuustwezel rob.ebenau@pandora.be
Bestuurslid: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk jean-pierre.allewaert@pandora.be

ISSN-0772-540 X
Afgiftekantoor Antwerpen X
Tweemaandelijks tijdschrift

Kalender voornaamste Esperanto-activiteiten

Voor meer informatie, contacteer de Vlaamse Esperantobond
03/234 34 00 of esperanto@esperanto.be

1 - 8. oktobro
13-a Internacia Esperanto-Semajno de la Kulturo kaj Turismo en la urbeto Calella, Katalunio. Prelegoj, premio Ada Sikorska, muziko, ekskursoj. Inf: Lius Serrano Pérez, Apartad 423, ES-08200 Sabadell, Hispanio. Tel: +34-937275021. Rete: Luis Serrano: luis_serrano@mixmail.com

5 - 6. novembro
17-a Nordfranca Eŭropa Esperanto-Rendevuo en Morbecque-Le Parc, Francio. Inf: France Valet, 275 rue du Boulenriez, FR-59235 Bersee, Francio, Tel.: +33-(0)320849609, Rete: France Valet: rf.valet@wanadoo.fr

11 - 13. novembro
Studo-semajnfino de Esperanto Nederland (Pluraj nivelaj) en Vlaardingen. Retadreso: studieweekeinde@wanadoo.nederlands, http://www.esperanto-info.nl/bonvenon/studweekesp.php

27. decembro - 3. januaro
22-a Internacia Festivalo (aranĝo por familioj kaj plenkreskuloj) en germana Trier. Kadra temo: "Eŭropo pligrandiĝinta". Fakultativa ekskurso al najbara Luksemburgio. Inf: Hans-Dieter Platz (HDP), Postfach 1148, DE-34303 Niedenstein, Germanio. Tel/fakso: +49-5624-8007, portebla +49-171-4964558. Rete: HDP@internacia-festivalo.de, http://www.internacia-festivalo.de/

28. decembro - 8. januaro
4-a Novjara Renkontiĝo (NR) en Frankfurt/Main. Inf: EsperantoLand e. V., Lu Wunsch-Rolshoven, Wiclefstr. 9, 2. HH, 3. OG, DE-10551 Berlin, Germanio. Tel. +49-(0)30-6855831. Rete: lu@esperantoland.org, http://www.esperantoland.org/nr

Horizon.*taal*

Jaargang 36 nummer 215 **September-Oktober 2005**